

για την ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Π.Ε.Ε.Κ.Π.Ε.

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ • ΑΝΟΙΞΗ - ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1995 • ΤΕΥΧΟΣ 6-7 • ΔΡΧ. 500

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: • Λίγα Λόγια (σελ. 3) • Πού πάμε (σελ 3-4) • Παγκόσμια Ευρωπαϊκή Διάσταση στην Εκπαίδευση (σελ. 5-7) • Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (σελ. 8 10) • ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ Π.Ε. Πανελλήνια Συνάντηση στη Μυτιλήνη 27-29 Μαΐου 1995 (σελ. 11-13) • Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (σελ. 14-17) • Η εκδοτική δραστηριότητα στα πλαίσια της Π.Ε (σελ. 18-21) • Η «Εικόνα» κατά Νομαρχίες (σελ. 22-23) • Συναντήσεις, Σεμινάρια, Ημερίδες (σελ. 24-26) • Βιβλία, Εφημερίδες, Περιοδικά, Εκδόσεις (σελ. 27)

**ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ για Δ.Σ. και Ε.Ε.
της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.**

Όσοι από τα οικονομικά τακτοποιημένα μέλη της Π.Ε.Ε.Κ.Π.Ε. επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα για το νέο Δ.Σ. ή την Ε.Ε. της Ένωσης, παρακαλούνται να συμπληρώσουν σχετική Δήλωση Υποψηφιότητας (Υπόδειγμα) και να την αποστείλουν στο Παράρτημα της Ένωσης που είναι εγγεγραμμένοι μέχρι 15 Δεκεμβρίου 1995.

Τα Παραρτήματα της Ένωσης (σύμφωνα με το άρθρο 38 εσωτ. κανονισμού) θα αποστειλουν με FAX μέσα στις επόμενες 2 μέρες τον κατάλογο των υποψηφίων στο Δ.Σ. Η ανακήρυξη των υποψηφίων θα γίνει σε συνεδρίαση του Δ.Σ. στις 17.12.95. Το ψηφοδέλτιο για την ανάδειξη του Δ.Σ. και της Ε.Ε. είναι ενιαίο και τα ονόματα των υποψηφίων αναγράφονται με αλφαβητική σειρά.

Το Δ.Σ. της Π.Ε.Ε.Κ.Π.Ε. στις επόμενες δύο μέρες θα αποστείλει το ψηφοδέλτιο μαζί με οδηγίες για την ψηφοφορία και τις συμπληρωματικές πληροφορίες για την Γ.Σ. σε όλα τα μέλη της.

Διευθύνσεις Παραρτημάτων Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.:

Παράρτημα Αττικής: Τ.Θ. 22 Δεξαμενή
Ανάβησσης Αττικής
GR 190 13
FAX: 0291/39046

Παράρτημα Θεσσαλονίκης: Τ.Θ. 50 957
Θεσσαλονίκη 22
GR 540 14

FAX: 0371/23579 ή 0374/23902
υπόψη κ. Τριαντάφυλλου

Παράρτημα Έβρου: Καλαϊτζίδης Δημήτρης,
τηλ. 0551/37937 ή 26083

Παράρτημα Κορίνθου:
Ασημακόπουλος Μάριος τηλ. 0741/71817

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ - ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

για την ΕΚΛΟΓΟΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ στη ΛΕΙΒΑΔΙΑ

• Το Δ.Σ. της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε. σε συνεδρίαση της 9.11.95 που πραγματοποιήθηκε στη Αθήνα, αποφάσισε η σύγκληση της Α' Εκλογοαπολογιστικής Συνέλευσης να γίνει στη Λειβαδιά για τους παρακάτω λόγους:

α. Σύμφωνα με το άρθρο 10 του καταστατικού «ο τόπος σύγκλησης της Γ.Σ. πρέπει να εναλλάσσεται κάθε φορά ώστε να καλύπτεται όσο το δυνατό καλύτερα ο Ελλαδικός χώρος».

β. Βασική αρχή της Ένωσης αποτελεί η όσο το δυνατό αποκεντρωμένη λειτουργία της.

γ. Η εξασφάλιση της δωρεάν φιλοξενίας των μελών της Ένωσης στο Συνεδριακό Κέντρο της Ιεράς Μονής Μητροπόλεως Θηβών και Λεβαδείας, ύστερα από διαβίβαση του μέλους Σαλαπατάρα Στέλιου, υπεύθυνου Π.Ε. της Β/θμιας Εκπ/σης του Ν. Βοιωτίας.

• Πα να διευκολυνθεί η μετακίνηση των μελών στον τόπο της Γ.Σ., το Δ.Σ. της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε. ζήτησε από τα Παραρτήματα της Αττικής και Θεσσαλονίκης να οργανώσουν τη μετακίνηση των μελών τους με λεωφορεία που θα ξεκινήσουν από την Αθήνα το Σάββατο 27 Ιανουαρίου πρωί και από Θεσσαλονίκη την Παρασκευή 26 Ιανουαρίου απόγευμα. Η μαζική μετακίνηση των μελών κρίθηκε ότι είναι ασφαλέστερη, οικονομικότερη και βοηθάει στην ανάπτυξη του συλλογικού πνεύματος. Για την καλύτερη οργάνωση της μετακίνησης, τα μέλη οφείλουν έγκαιρα να επικοινωνήσουν με το Παράρτημα που ανήκουν μέχρι 20.12.95.

• Τα μέλη της Ένωσης για να έχουν το δικαίωμα του «εκλέγειν και εκλέγεσθαι» θα πρέπει να είναι τακτοποιημένα ταμειακά (άρθρο 12 καταστατικού). Η οικονομική τους τακτοποίηση μπορεί να γίνει είτε στο αντίστοιχο Παράρτημα όπου ανήκουν ή με κατάθεση της συνδρομής τους (ετήσια 5.000 δρχ) στον λογαριασμό της Ένωσης (709 002101 080470 Τράπεζα Πίστωσης). Όσοι επιλέξουν τον δεύτερο τρόπο θα πρέπει να έχουν μαζί τους στη Γ.Σ. ή να αποστειλουν την απόδειξη πληρωμής.

Σημείωση: Ο παραπάνω τρόπος οικονομικής τακτοποίησης ισχύει μόνο για ανανέωση συνδρομής και όχι για εγγραφή νέων μελών που θα πρέπει πρωταρχικά να συνδιαλέγονται με το Παράρτημα που θέλουν να ανήκουν.

• Τα μέλη της Ένωσης μετά τις 20.12.95 θα λάβουν το ψηφοδέλτιο που θα καταρτιστεί, οδηγίες για την ψηφοφορία, για όσους επιλέξουν να ασκήσουν το δικαίωμα τους ταχυδρομικά, περισσότερες πληροφορίες για την μετακίνηση και τη διαμολή τους στη Λειβαδιά καθώς και για τις παράλληλες εκδηλώσεις που θα οργανωθούν εκεί από τα μέλη μας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.

«Για την Π ΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»
ΤΕΥΧΟΣ 6-7 · ΑΝΟΙΞΗ - ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1995
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΑ
ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
(Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.)

Τ.Θ. 50957 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 22 - GR 540 14
ΤΗΛ. (031) 829.668. 916.779, 230.933
FAX: (031) 285.962

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΔΟΣΗΣ

Ελένη Τριαντάφυλλου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Δέσποινα Σουβατζή

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Καίτη Φραγκίσκου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γαζίλα Νέτα, Γκόλιου Ρούλα,

Νικολάου Κώστας, Παπαδημητρίου Βάσω,

Σουβατζή Δέσποινα, Τσαλίκη Βέτα,

Φραγκίσκου Καίτη

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Γιαπαπαύλου Θεόδωρος, Πρωτογέρου Ασπασία,

Σκαμπαρδώνης Σταμάτης

Τηλ. (01) 86 .19.638. 96.20.971 .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΒΡΟΥ

Καλαϊτζίδης Δημήτρης

Τηλ. (0551) 37.937, 26.083

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού ετήσια: 2.000 Δρχ.

Εξωτερικού ετήσια: 3.000 Δρχ.

ΕΠΙΤΑΓΕΣ - ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

«Για την ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

Τ.Θ. 50957 - ΘΕΣ/ΝΙΚΗ 22 - GR 540 14

(Υπόδειγμα)

ΔΗΛΩΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑΣ

Ο/Η _____ μέλος της
Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε. (Παράρτημα _____) δηλώνω ότι επιθυμώ να
είμαι υποψήφιος/φια στις εκλογές της 27/1/96 για την ανάδειξη του
νέου Δ.Σ. ή της νέας Ε.Ε. της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.

Ημερομηνία _____

Ο/Η Δηλ. _____

(υπογραφή)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ/ΦΙΑΣ:

Όνοματεπώνυμο: _____

Όνομα πατρός: _____

Δ/ση κατοικίας: _____

Τηλ.: _____

Επάγγελμα: _____

Α/θμια Εκπ/ση Β/θμια Εκπ/ση Γ/θμια Εκπ/ση Άλλού

Τηλ. Εργασίας: _____

Λίγα Λόγια...

Ζητούμε συγνώμη από τους φίλους αναγνώστες του περιοδικού για τη μεγάλη καθυστέρηση αυτού του διπλού τεύχους.

Παρόλο που το έντυπο μας βρήκε μεγάλη ανταπόκριση στους εκπαιδευτικούς αλλά και σε άλλους που έχουν ενδιαφέρον για την Π.Ε, κατά βάση συνεχίζει να στηρίζεται η έκδοση του σε χορηγίες.

"Έτσι η περιοδική έκδοση του καθορίζεται από τις οικονομικές δυνατότητες που κάθε φορά έχουμε.

Αυτό το διπλό τεύχος (αλλά και το επόμενο) εκδίδεται με χορηγία της Γενικής

Γραμματείας Νέας Γενιάς.

Σαυτό το τεύχος παρουσιάζονται κυρίως προγράμματα Π.Ε, αλλά και ενημέρωση για εκδηλώσεις που έγιναν με τη λήξη του σχολ. έτους 1994-95.

Επίσης γίνεται ενημέρωση για τα δίκτυα Π.Ε. που αναπτύσσουν συγχρόνως και την παγκόσμια αλλά κυρίως την ευρωπαϊκή διάσταση στην Εκπαίδευση, καθώς και για την σχέση του Υπουργείου Χωροταξίας -

Περιβάλλοντος με την Π.Ε.

Περιμένουμε πάντα τη δική σας ανταπόκριση από τις δραστηριότητες σας αλλά και τις απόψεις σας για το θεσμό της Π.Ε.

Η σύνταξη

ΠΟΥ ΠΑΜΕ;

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ) μετράει πια αρκετά χρόνια παρουσίας στην ελληνική εκπαίδευση. Θεωρείται μάλιστα ευρύτερα ως επιτυχημένος θεσμός που όλο και περισσότερο εδραιώνεται στο χώρο του σχολείου αλλά και στη συνείδηση των εκπαιδευτικών. Δεν είναι λίγοι όμως οι εκπαιδευτικοί που εμφανίζονται αρκετά προβληματισμένοι, όχι για την αναγκαιότητα της παρουσίας της ΠΕ στα σχολεία μας, αλλά για τον τρόπο και το ρυθμό με τον οποίο ο θεσμός αυτός εντάσσεται στη σχολική πραγματικότητα.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι παρατηρήσεις που ακολουθούν θα ήθελα να πάρουν τη μορφή ενός γενικού σχολίου που αφορά τον θεσμό της ΠΕ και που προκύπτει από τη μέχρι σήμερα εμπειρία μου από εφαρμογές προγραμμάτων ΠΕ στο σχολείο. Οι παρατηρήσεις αυτές αφορούν κυρίως τη θέση της ΠΕ μέσα σε αυτό που ονομάζουμε σχολική εκπαιδευτική διαδικασία, τη δυναμική της ΠΕ αλλά και τις προοπτικές της.

Θα ξεκινήσω με μια σειρά από αντιφάσεις που ένας εξωτερικός παρατηρητής αμέσως θα διέκρινε στη λειτουργία ενός τυπικού ελληνικού σχολείου που συμβαίνει να εφαρμόζει και προγράμματα ΠΕ. Αντιφάσεις που ένας μαθητής του ίδιου σχολείου δεν τις παρατηρεί απλώς: τις βιώνει. Για ποιες αντιφάσεις μιλάμε; Για αυτές που προκύπτουν από τη συνύπαρξη δύο εκπαιδευτικών φιλοσοφιών με διαφορετική αντίληψη για την εκπαίδευση. Από τη μια πλευρά ο σημερινός προσανατολισμός του παραδοσιακού σχολείου, από την άλλη πλευρά οι καινοτομίες της ΠΕ με τους πράγματι φιλόδοξους στόχους της.

Έτσι βλέπουμε την αντίφαση ανάμεσα σε ένα παραδοσιακό αναλυτικό πρόγραμμα όπου κυριαρχεί η ακαδημαϊκή γνώση και όπου τα επιμέρους μαθήματα είναι σαφώς περιχαρακωμένα και οριοθετημένα με σταθερά στεγανά ανάμεσα τους και σε μια φιλοσοφία που ευνοεί το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία και τη διεπιστημονική προσέγγιση των θεμάτων. Βλέπουμε επίσης την αντίφαση ανάμεσα στον συγκεντρωτικό χαρακτήρα του παραδοσιακού σχολείου όπου τα πάντα, ή σχεδόν τα πάντα, σχεδιάζονται σε κεντρικό επίπεδο (και η σχολική γνώση που θα διδαχθεί από εκεί εκπορεύεται) και σε ένα σύστημα που ευνοεί την παραγωγή γνώσης σε τοπικό επίπεδο μέσα από το άνοιγμα του σχολείου στην τοπική κοινωνία. Υπάρχει αντίφαση ανάμεσα στην προσπάθεια για αποδοχή της αυθεντίας του δασκάλου και της μοναδικότητας της γνώσης που προσφέρει, και την προσπάθεια για ενίσχυση της ποικιλίας στην προσέγγιση της γνώσης και άρα για την ενίσχυση της δυνατότητας για αμφισβήτηση. Υπάρχει αντίφαση ανάμεσα στην προσπάθεια για άκριτη και στείρα αποδοχή και απομνημόνευση κάποιων γνώσεων και στην προσπάθεια για βιωματική προσέγγιση της γνώσης, για ανάπτυξη της ικανότητας και σύγκριση και αξιολόγηση. Υπάρχει αντίφαση ανάμεσα σε ένα σύστημα που θέλει τον δάσκαλο μόνο του με τους μαθητές του μέσα στη σχολική αίθουσα αποθαρρύνοντας τη συνεργασία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, και σε ένα σύστημα που στηρίζεται στη συνεργασία των εκπαιδευτικών και στη δημιουργία παιδαγωγικών ομάδων. Υπάρχει αντίφαση ανάμεσα σε μια δασκαλοκεντρική και βιβλιοκεντρική παραδοσιακή διδασκαλία που αποθαρρύνει την αυτενέργεια των μαθητών και τη συνεργασία ανάμεσα τους από τη μια πλευρά, και στις διαδικασίες μάθησης στην ΠΕ που κατεξοχήν στηρίζονται στην αυτενέργεια και τη συνεργασία των μαθητών από την άλλη. Υπάρχει αντίφαση στις δραστηριότητες της σχολικής ζωής που ουσιαστικά σχεδιάζονται και επιβάλλονται «εκ των άνω» και που καλούνται στη συνέχεια οι μαθητές να τις πλαισιώσουν και στις δραστηριότητες της ΠΕ που προκύπτουν ως αποτέλεσμα μιας μαθητικής διαδικασίας και άρα σε μεγάλο βαθμό αποτελούν γνήσια έκφραση των ίδιων των μαθητών.

Δεν νομίζω ότι χρειάζεται να συνεχίσω, για να δείξω τις αντιφάσεις που βιώνει ένας μαθητής στην περίπτωση του σχολείου που αναφέραμε. Όλοι νομίζω ότι αντιλαμβάνονται τους κινδύνους που κρύβουν για τον μαθητή αλλά και για τον εκπαιδευτικό αυτές οι αντιφάσεις. Η υπέρβαση αυτών των αντιφάσεων αναγκαστικά μας οδηγεί στο ερώτημα τι είδους σχολείο θέλουμε. Και φυσικά όλοι όσοι ασχολούμαστε με την ΠΕ έχουμε ήδη απαντήσει στο

ερώτημα αυτό κι έχουμε δημιουργήσει το όραμα για ένα νέο τύπο σχολείου. Η συνύπαρξη όμως δύο διαφορετικών εκπαιδευτικών λογικών στον ίδιο χώρο δεν δημιουργεί πρόβλημα; Η αλλαγή μιας νοοτροπίας που φαίνεται πως είναι βαθιά ριζωμένη δεν είναι εύκολη υπόθεση. Αυτό το δείχνει, με αρκετές επιφυλάξεις βέβαια για τον τρόπο που έγινε, και η απόπειρα εισαγωγής στα γυμνάσια των συνθετικών δημιουργικών εργασιών.

Η παρουσία, λοιπόν, της ΠΕ όπως εμφανίζεται σήμερα στα σχολεία τι πιθανότητες έχει να μεταβάλει την κυρίαρχη εκπαιδευτική λογική; Αυτή η συνύπαρξη μήπως εκφυλίζει ό,τι καινούριο οραματίζεται κανείς για την εκπαίδευση; Μήπως ο διαταγμός πολλών εκπαιδευτικών, που ασχολούνται με την ΠΕ, να ζητήσουν την είσοδο της ΠΕ στο αναλυτικό πρόγραμμα δείχνει το φόβο τους για τυχόν εκφυλισμό της; Μήπως για αυτό επιμένουν στον εθελοντικό της χαρακτήρα;

Καταφέρνει, λοιπόν, η ΠΕ από τη θέση που τώρα κατέχει στο εκπαιδευτικό σύστημα να διαδώσει τη φιλοσοφία της και να βοηθήσει στη σταδιακή μεταβολή της κυρίαρχης παιδαγωγικής αντίληψης; Σίγουρα αυτή είναι η ελπίδα αλλά και η ευχή πολλών από εμάς που ασχολούμαστε με προγράμματα ΠΕ. Παρόλα αυτά φοβούμαι ότι όταν σε επίπεδο σχολείου, για παράδειγμα, ικανοποιούμαστε πολλές φορές από το ξεπέραςμα κάποιων πρακτικών δυσκολιών που αφορούν τη λειτουργία των ομάδων ΠΕ, δεν κάνουμε τίποτε άλλο από το να συντηρούμε την περιθωριακή της θέση στην εκπαίδευση. Ας μην ξεχνούμε ότι οι πρακτικές δυσκολίες, που όλοι γνωρίζουμε και που καθημερινά αντιμετωπίζουμε στην εφαρμογή προγραμμάτων ΠΕ, δεν είναι παρά λειτουργικές διευκολύνσεις για την κυρίαρχη παιδαγωγική αντίληψη. Ξεπέραςμα κάποιων πρακτικών δυσκολιών στην εφαρμογή ενός προγράμματος ΠΕ πολλές φορές σημαίνει εξεύρεση τρόπου για να παραμείνει ανεπηρέαστη και αδιατάραχη η λειτουργία του παραδοσιακού σχολείου. Έτσι, ενσωματώνεται θαυμάσια η ΠΕ στη σχολική πραγματικότητα αφού δεν εμφανίζεται παρά σαν μια ακόμη μορφή σχολικής δραστηριότητας μαζί με πλήθος άλλων (πολιτιστικών κτλ.) που στην πραγματικότητα αναβαθμίζουν και επιβεβαιώνουν τον παραδοσιακό χαρακτήρα του σχολείου.

Θα ήθελα όμως να ολοκληρώσω τον συλλογισμό μου με μια περισσότερο αισιόδοξη προοπτική για την ΠΕ. Και πιστεύω ότι αυτή θα υπάρξει μόνο όταν όλοι μας, όσοι τουλάχιστον ασχολούμαστε με την ΠΕ, έχουμε αποσαφηνίσει μερικά ζητήματα που αφορούν στην ΠΕ και έχουμε αντιληφθεί την τεράστια δυναμική που κρύβει μέσα της.

Τι είναι αυτό που μας γοητεύει στην ΠΕ; Είναι η παιδαγωγική της μεθοδολογία; Είναι η ολιστική της αντίληψη για τη γνώση και η διεπιστημονική προσέγγιση των θεμάτων που επιχειρεί; Είναι η ελπίδα ότι έτσι μόνο θα μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τα μεγάλα προβλήματα και τους κινδύνους που απειλούν το περιβάλλον; Σίγουρα απαντάμε θετικά σε όλα τα ερωτήματα. Είναι όλα μαζί. Σε καμιά περίπτωση, πιστεύω, δεν μπορούμε να τα διαχωρίσουμε. Πρέπει όμως να κάνουμε σαφές ότι η συγκεκριμένη παιδαγωγική μεθοδολογία που εφαρμόζεται στα προγράμματα της ΠΕ δεν είναι αποκλειστικότητα μόνο της ΠΕ. Ίσως η ΠΕ να έχει επιλέξει αυτή τη μεθοδολογία ως πιο αποτελεσματική για την επίτευξη των σκοπών της όχι όμως και το αντίστροφο. Η διάκριση αυτή θεωρώ ότι είναι απαραίτητη να γίνει για δύο βασικούς λόγους:

Πρώτον, γιατί έτσι αναδεικνύεται καθαρά πια ο στρατηγικός στόχος της ΠΕ που φαίνεται και από τη διακήρυξη της Τυφλίδας: «να διαμορφώσει συνειδητούς πολίτες με γνώσεις, ευαισθησίες, φαντασία και επίγνωση των σχέσεων που τους συνδέουν με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, έτοιμους να προτείνουν λύσεις και να μετέχουν στη λήψη και την εκτέλεση αποφάσεων» (η έμφαση είναι δική μου). Δεύτερον, γιατί έτσι κάνουμε ξεκάθαρο ότι η παιδαγωγική πρακτική που εφαρμόζεται στην ΠΕ μπορεί να εφαρμοσθεί σε όλο το φάσμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και να συμβάλει, κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις και μαζί με τη μεταβολή των αναλυτικών προγραμμάτων, στον εκδημοκρατισμό του σχολείου, ώστε να μιλάμε για ένα σχολείο ανοικτό στην κοινωνία, αντιαυταρχικό, με πνεύμα συνεργασίας ανάμεσα σε όλους τους συντελεστές της εκπαιδευτικής κοινότητας. Έτσι μπορεί να βρει πρόσφορο έδαφος να ριζώσει η ΠΕ, και όχι μόνο, χωρίς να φοβάται την είσοδο της στο αναλυτικό πρόγραμμα.

Τελειώνοντας θα ήθελα να επαναφέρω το αρχικό μου ερώτημα που καταθέτω ως προβληματισμό και που πιστεύω ότι μπορεί να αποτελέσει μια καλή αφορμή για γόνιμο διάλογο:

Μπορούν παιδαγωγικές πρακτικές σαν αυτές που εφαρμόζονται στην ΠΕ να αποδώσουν μέσα σε ένα κυρίαρχο δασκαλοκεντρικό περιβάλλον; Πώς θα προσδιοριστεί αυτή η απόδοση;

Όποια απάντηση κι αν δοθεί οφείλω από τώρα να σημειώσω ότι οι παρατηρήσεις μου αυτές δεν έχουν σε καμιά περίπτωση την πρόθεση να «αρνηθούν» την εφαρμογή προγραμμάτων ΠΕ στα σχολεία. Έχουν όμως την πρόθεση να τονίσουν την ανάγκη να συνειδητοποιήσουμε, όλοι όσοι εφαρμόζουμε προγράμματα ΠΕ, από ποια θέση, σε ποιο πλαίσιο και για ποιο λόγο ασχολούμαστε με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Χρειάζεται επίσης να τονιστεί η ανάγκη για αξιολόγηση όχι μόνο του κάθε προγράμματος που εφαρμόζεται στο σχολείο, αλλά, σε ένα δεύτερο επίπεδο, η ανάγκη για συστηματική αξιολόγηση και εξαγωγή συμπερασμάτων για τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται μέχρι σήμερα η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στα ελληνικά σχολεία.

Ανεξάρτητα πάντως από τον προβληματισμό που προηγήθηκε, η ενασχόληση μου με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση διατηρεί σε μεγάλο βαθμό τον αρχικό ενθουσιασμό: Πρώτον, γιατί η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση είναι από τους ελάχιστους χώρους στους οποίους εφαρμόζεται μια διαφορετική παιδαγωγική φιλοσοφία. Δεύτερον, γιατί σε προσωπικό επίπεδο αποτελεί ένα ουσιαστικό χώρο δημιουργίας και ελεύθερης έκφρασης μέσα στο σχολείο. Τέλος, γιατί χρειάζεται να κρατηθεί ζωντανή η ελπίδα στην οποία στοχεύει η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
Κοινωνιολόγος
ΕΠΛ Κατερίνης

Η Παγκόσμια Ευρωπαϊκή Διάσταση στην Εκπαίδευση

Η δράση διεθνών και Ευρωπαϊκών προγραμμάτων, που προωθεί κυρίως η Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και πολλά ερευνητικά κέντρα, έχει στόχο τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (σχολείων, πανεπιστημίων κτλ.) για την ενίσχυση των επαφών μεταξύ των μαθητών, των φοιτητών και των εκπαιδευτικών, ώστε, εκτός από την προώθηση των στόχων της ΠΕ, να προωθείται και η γνώση των διαφορετικών πολιτισμών και έτσι να εισάγεται η ευρωπαϊκή αλλά και παγκόσμια διάσταση στην εκπαίδευση.

Ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Σωκράτης»

Η επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της Δράσης 1 του Κεφαλαίου II COMENIUS (μεταβατικά μέτρα 1995-96) του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «ΣΩΚΡΑΤΗΣ», ανακοίνωσε την προκήρυξη των παρακάτω δράσεων:

Α. ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ (MPS)

Η δράση αυτή αποβλέπει στη συνεργασία μεταξύ των σχολείων, την ενίσχυση των επαφών μεταξύ των μαθητών, την κινητικότητα των εκπαιδευτικών και τη βελτίωση της γνώσης των γλωσσών και των πολιτισμών της Ευρ. Ένωσης μέσα στα πλαίσια της προώθησης της Ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση.

Για το σχολικό έτος 1995-96 το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως μεταβατικό της εφαρμογής του προγράμματος «ΣΩΚΡΑΤΗΣ» ο αριθμός των συντονιστικών σχολείων που αναλογεί στην Ελλάδα είναι 20-25, ενώ ο αριθμός των εταιρικών σχολείων είναι απεριόριστος.

Β. ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ (ΤΕΧ)

Η δράση αυτή έχει σαν στόχο να συμβάλλει στη δημιουργία Πολυεταίρικών Σχολικών Συμπράξεων με σκοπό την προετοιμασία αίτησης για ένα Ευρωπαϊκό Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα που θα ξεκινήσει το σχολικό έτος 1996-97.

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι διδάσκουν στα αντίστοιχα σχολεία. Για το σχολικό έτος

1995-96 ο αριθμός των εκπαιδευτικών που θα ανταλλάγουν θα είναι 35 περίπου.

Γ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Επιτροπή πρόκειται να χρηματοδοτήσει είκοσι (20) περίπου εκπαιδευτικές επισκέψεις, διάρκειας 2-3 ημερών για Διευθυντές Σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίες θα οδηγήσουν στη δημιουργία νέων MPS.

Δ. ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Με βάση το ίδιο σκεπτικό της προώθησης του προγράμματος των Πολυεταίρικών Σχολικών Συμπράξεων (MPS) η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόκειται να χρηματοδοτήσει σαρανταπέντε (45) περίπου προπαρασκευαστικές επισκέψεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για χρονικό διάστημα 4-5 ημερών.

Οι επισκέψεις αυτές θα πρέπει να πραγματοποιηθούν μεταξύ του Οκτωβρίου 1995 και μέσα Ιανουαρίου 1996, ώστε μέχρι τις 31 Ιανουαρίου 1996 να είναι σε θέση οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι έλαβαν μέρος στις παραπάνω αναφερόμενες επισκέψεις, να υποβάλουν στην Υπηρεσία το πρόγραμμα (project) που συζήτησαν και επεξεργάστηκαν με τους συναδέλφους τους του ξένου σχολείου το οποίο επισκέφτηκαν.

Πρόγραμμα «Αλέξανδρος»

Η Ελληνική Συμμετοχή στο Διεθνές Πρόγραμμα GLOBE.

Το πρόγραμμα «ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ» αποτελεί την ελληνική συμμετοχή στο διεθνές περιβαλλοντικό πρόγραμμα GLOBE (Global Learning and Observations to Benefit the Environment) το οποίο έχει ως στόχο την επιλογή σχολείων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, από

συνεργαζόμενες χώρες σε όλο τον κόσμο, τα οποία θα λειτουργούν περιβαλλοντικούς σταθμούς και θα ανταλλάσσουν τις συλλεγόμενες περιβαλλοντικές μετρήσεις μέσω του ηλεκτρονικού δικτύου Internet.

Η έναρξη του προγράμματος GLOBE έγινε στις 22

Απριλίου 1994 από τον Αντιπρόεδρο των Η.Π.Α. Al Gore. Το GLOBE ξεκίνησε με εκατοντάδες σχολεία στις Η.Π.Α. και αναμένεται να λάβουν μέρος σε αυτό χιλιάδες σχολεία από όλο τον κόσμο μέσα στα επόμενα χρόνια, καθώς πάνω από 100 χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για συμμετοχή.

Στην Ελλάδα την ευθύνη του Προγράμματος GLOBE έχει το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ενώ στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος συμμετέχει και το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Στο πανεπιστήμιο Αθηνών έχει ανατεθεί η εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας για την εφαρμογή του προγράμματος, επιλέγοντας κατ' αρχήν 10 σχολεία σε διάφορες γεωγραφικές περιοχές και εξετάζοντας τις αναγκαίες προϋποθέσεις για τη συμμετοχή των ελληνικών σχολείων στο πρόγραμμα σε δεύτερη φάση.

Στόχοι του Προγράμματος ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Το πρόγραμμα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ έχει στόχο τη συνεργασία των μαθητών, των δασκάλων/καθηγητών τους και της επιστημονικής κοινότητας έτσι ώστε:

- να ενισχυθεί η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση της νέας γενιάς
- να βελτιωθεί η επιστημονική γνώση σχετικά με το γήινο οικοσύστημα
- να καθιερωθούν υψηλότερα πρότυπα στην εκπαίδευση σε ότι αφορά τα επιστημονικά - τεχνικά θέματα
- να ενισχυθεί η διεθνής επικοινωνία και συνεργασία των μαθητικών κοινοτήτων σε περιβαλλοντικά θέματα.

Τα σχολεία του Προγράμματος ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Οι μαθητές στα σχολεία που θα συμμετέχουν στο Πρόγραμμα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ σε όλη την Ελλάδα θα:

- πραγματοποιούν μετρήσεις για τη μελέτη του περιβάλλοντος στην περιοχή των σχολείων τους.
- αναφέρουν τα δεδομένα των μετρήσεων τους σε ένα κέντρο επεξεργασίας των δεδομένων του Προγράμματος.
- παράγουν, λαμβάνουν και θα χρησιμοποιούν εικόνες, γραφικές παραστάσεις, πίνακες, κ.ά. που θα έχουν προκύψει από τα δικά τους δεδομένα, αλλά και από δεδομένα άλλων σχολείων στην Ελλάδα.
- μελετούν το Περιβάλλον αναλύοντας τις δικές τους παρατηρήσεις.

Οι μετρήσεις θα αφορούν συγκεκριμένες παραμέτρους στις ακόλουθες θεματικές ενότητες.

- Ατμόσφαιρα / Κλίμα
- Υδρολογία / Χημεία των υδάτων
- Βιολογία
- Γεωλογία

Κάθε σχολείο του Προγράμματος ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ θα ενθαρρυνθεί να συντονίσει τις δραστηριότητες του με αυτές των υπολοίπων σχολείων, ενώ κατά την εξέλιξη του Προγράμματος θα είναι δυνατή η επιλεκτική πρόσβαση μετρήσεων οι οποίες δεν προβλέπονταν αρχικά, εφόσον παρουσιάζουν ενδιαφέρον σε συγκεκριμένες περιοχές.

Οι μαθητές θα συμμετέχουν ενεργά στο Πρόγραμμα με δραστηριότητες ανάλογες της ηλικίας τους. Οι πιο μικροί μαθητές θα κάνουν περιορισμένες μετρήσεις, οι οποίες θα είναι περισσότερο ποιοτικής παρά ποσοτικής φύσης. Οι μεγαλύτεροι μαθητές θα κάνουν μετρήσεις ανάλογα με τις γνώσεις τους.

Οι επιστήμονες και οι εκπαιδευτικοί που συνεργάζονται μέσα στα πλαίσια του Προγράμματος ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ θα επιβλέπουν και θα ελέγχουν ποιοτικά τη συλλογή και την επεξεργασία των διαφόρων στοιχείων. Επίσης θα επιδιώκουν τη διαρκή επικοινωνία με άλλα μέλη του προγράμματος μέσω του δικτύου Internet.

Σχολεία από όλη την Ελλάδα που δε θα εμπλέκονται ενεργά στο πρόγραμμα, θα μπορούν να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα μέσω του δικτύου Internet ή του World Wide Web (W W W) σαν συνεργαζόμενα σχολεία. Οι μαθητές αυτών των σχολείων θα μπορούν να επωφεληθούν από τη χρήση περιβαλλοντικών εικόνων και εκπαιδευτικού υλικού, ενώ τα σχολεία τους θα ενθαρρυνθούν να γίνουν ενεργά μέλη του Προγράμματος ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Εκπαιδευτικό υλικό του Προγράμματος ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Το εκπαιδευτικό υλικό προβλέπεται ότι θα περιλαμβάνει έναν οδηγό για τους Δασκάλους / Καθηγητές και τετράδια εργασίας για τους μαθητές.

Για τους ενδιαφερόμενους

Επικοινωνία μπορεί να υπάρχει τηλεφωνικά ή μέσω Fax στους ακόλουθους αριθμούς:

Κ. Καρτάλης και Δ. Δεληγιώργη

Τηλ.: (01) 36 10 006, 36 36 279

Fax : (01) 36 05 080

Γ. Κουρουπέτρογλου

Τηλ.: (01) 72 48 154, Fax : (01) 72 28 981

ενώ οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος έχει τη δυνατότητα να στείλει μήνυμα στην ηλεκτρονική διεύθυνση alexandros @ atlas. uoa.ariadne-t.gr.

Διεύθυνση αλληλογραφίας:

Πρόγραμμα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Κον Κ. Καρτάλη, Λέκτορα Πανεπιστημίου Αθηνών

Τμήμα Φυσικής, Τομέας Φυσικής Εφαρμογών,

Ιπποκράτους 33, 10 680 Αθήνα

Πρόγραμμα «Erasmus»

Το παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης ΑΠΘ, συμμετέχει σε εντατικό πρόγραμμα ERASMUS με θέμα «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Ευρωπαϊκή Ενημέρωση». Στο πρόγραμμα αυτό συμμετέχουν φοιτητές και καθηγητές από Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης

πέντε Ευρωπαϊκών χωρών (Αγγλίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Ελλάδας, Νορβηγίας). Το πρόγραμμα που έχει ξεκινήσει από το 1991 πραγματοποιείται σε διαφορετική χώρα κάθε φορά (1 ή 2 φορές ανά ακαδημαϊκό έτος), και διαρκεί μία εβδομάδα. Στην Ελλάδα έχει πραγματοποιηθεί δύο φορές

μέχρι τώρα, 5 - 12 Απριλίου 1992 στη Θεσσαλονίκη και 6 - 11 Μαΐου 1995 στην Καλλιθέα Χαλκιδικής.

Κατά τη διεξαγωγή του προγράμματος οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν διαλέξεις, ενημερώνονται για θέματα περιβάλλοντος ιδιαίτερης σημασίας για τη συγκεκριμένη χώρα στην οποία διεξάγεται το πρόγραμμα, ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με εκπαιδευτικά θέματα, εργάζονται σε ομάδες διεθνούς σύνθεσης και επισκέπτονται Δημοτικά Σχολεία στα οποία και διδάσκουν.

E.E.I.T.E. Project

Το E.E.I.T.E. (Environmental Education into Initial Teacher Education in Europe) Project, είναι ένα ερευνητικό πρόγραμμα διετούς διάρκειας που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG XI) και συντονίζεται από την ΑΤΕΕ (Assosiation for Teacher Education in Europe). Στο Πρόγραμμα αυτό συμμετέχουν καθηγητές από Παιδαγωγικά Τμήματα έντεκα Ευρωπαϊκών χωρών. Από την Ελληνική πλευρά συμμετέχει η κ. Β. Παπαδημητρίου, επίκουρη καθηγήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Στόχοι του προγράμματος είναι:

- Να καταγραφεί η ακολουθούμενη πρακτική στα προγράμματα σπουδών της αρχικής εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών (πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και επαγγελματικής εκπαίδευσης).

- Να διερευνηθούν οι στρατηγικές πραγματοποίησης της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (Π.Ε.) σε κάθε χώρα και η σχέση τους με τα προγράμματα σπουδών των ιδρυμάτων που προετοιμάζουν εκπαιδευτικούς.

- Να αναπτυχθεί μία στρατηγική για την πραγματοποίηση Π.Ε. στην αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σε κάθε χώρα παίρνοντας υπόψη: τη βαθμίδα, τα εμπόδια από τα υπάρχοντα προγράμματα σπουδών, τη δομή των προγραμμάτων σπουδών και τις υπάρχουσες πρακτικές για την ΠΕ.

- Να οριοθετηθούν κριτήρια, ώστε οι στρατηγικές πραγματοποίησης της ΠΕ στην αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών να δίνουν έμφαση σε «προϋπάρχουσες ιδέες», σε αξίες και ανάληψη δράσης.

Εκδόσεις σχετικές με το πρόγραμμα, εκτός από τις εκθέσεις που υποβάλλονται στη Διεύθυνση DG XI, είναι και οι εξής:

- Brinkman, F, & Scott W. (Ed.), 1994 *Environmental Education into Initial Teacher Education in Europe E.E.I.T.E. The State of the Art. Cahiers* n° 8. ΑΤΤΕ.

- Το τεύχος 2 (1) του περιοδικού *Environmental Education Research*.

- Μια ακόμη έκδοση της σειράς Cahiers της ΑΤΕΕ που πρόκειται να κυκλοφορήσει σύντομα.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Επίκουρη Καθηγήτρια στο ΠΤΔΕ του ΑΠΘ.

(Υπεύθυνη για την Ελληνική πλευρά)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Δίμηνο περιοδικό με κριτική άποψη για την εκπαίδευση: επικαιρότητα, καθημερινότητα, θεωρία, θεσμοί

Κυκλοφόρησε το 32ο τεύχος

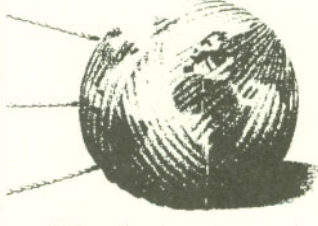
- * **Θέλουμε την αποκέντρωση;**
- * **Ειδικής αγωγής ρυθμίσεις**
- * **Εμπειρίες αλφαριθμητισμού**
- * **Η παιδαγωγική επιστήμη σήμερα**
- * **Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Νηπιαγωγείο**

Πανελλαδικά σε κεντρικά βιβλιοπωλεία και στα Πρακτορεία Αθηναϊκού Τύπου Συνδρομές (2000 δρχ.):
Μπισκίνη 1, 157 72 Ζωγράφου
Τηλ.: 3647001, 7750687

ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΣΤΗ

Νέα Οικολογία 10 ΧΡΟΝΙΑ!

Μουρομιάλη 39, 106 80 ΑΘΗΝΑ, Τηλ.: 3619837

Η Ν.Ο. γράφεται τα 10 της χρόνια και προσφέρει:

A. ΜΕ ΚΑΘΕ ΝΕΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

το τεύχος της προηγούμενης χρονιάς δωρεάν
 την επίσημη έκδοση του Διεθνούς Ινστιτούτου Περιβαλλοντικών Ερευνών - Νέα Οικολογία και των εκδόσεων Τροχόλι - Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ με έκτακτη 50% (από 4.100 μόν. 2.050 δρχ.)

B. ΣΤΙΣ ΤΡΕΙΣ ΝΕΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

τη μια συνδρομή δωρεάν
 την επίσημη έκδοση -Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ- δωρεάν

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ _____
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ _____ Τ.Κ. _____
ΠΟΛΗ _____ ΤΗΛΕΦΩΝΟ _____

Επιθυλώ να πληρώσω: με τραπεζική επιταγή (1000 δρχ. επί πλέον για τα έξοδα αποστολής των διακοπών)
 με κτηνιά, στο γραφείο της Ν.Ο., ώρες 9:00-15:00 μ.μ. και ημερησίως

Συμπληρώστε τα στοιχεία σας, επιλέξτε μία από τις προφορές μας και ταχυδρομήστε μας το κουπόνι.

Ετήσια συνδρομή: 3.500 δρχ., φετιμιά: 4.500 δρχ., εξοτιοκοσ: 7.000 δρχ., υπηρεσίες: 9.000 δρχ.

Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

ΓΑΛΑΖΙΕΣ, ΠΡΑΣΙΝΕΣ και ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΤΑΞΕΙΣ

Μια πρόταση από τον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.

Σε ομιλία του κατά την έναρξη του Συμποσίου, στην Αθήνα τον Απρίλιο 1995 με θέμα «Οικολογία - Κοινωνία - Εκπαίδευση: Πραγματικότητα και προοπτικές στην Ελλάδα», ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ κ. Κώστας Λαλιώτης πρότεινε μεταξύ άλλων την προώθηση 5.0.5. παρεμβάσεων και δράσεων των πολιτών και κυρίως των νέων σε προβλήματα περιβαλλοντικά με σκοπό την κατάργηση των κομματικών φραγμών και την ένωση τους για την προστασία του Περιβάλλοντος.

Δημοσιεύουμε χαρακτηριστικά αποσπάσματα της ομιλίας:

«... κατά καιρούς έχουν γίνει πολλά σχόλια και έχουν διατυπωθεί πολλοί ισχυρισμοί, ότι η πολιτική διαχωρίζει τους Έλληνες αναλόγως με το χρώμα της κομματικής τους Σημαίας σε Γαλάζιους, Πράσινους και Κόκκινους.

- Εμείς θεωρούμε ότι τόσο τα προβλήματα όσο και οι Λύσεις για το Περιβάλλον και την Οικολογία Δεν Έχουν Σύνορα. Δεν χωρίζουν αλλά ενώνουν τις αγώνιες, τις αναζητήσεις και τις ελπίδες των πολιτών για μια καλύτερη και ανθρώπινη ζωή.
- Για τούτο στις προτάσεις μας για 205 Κινήματα και Δράσεις υπερβαίνουμε με ουσιαστικούς και με θετικούς προσδιορισμούς τους μέχρι τώρα διαχωρισμούς των πολιτών.
- Έτσι προτείνουμε και προωθούμε με συνέπεια και χωρίς αποκλεισμούς για την οικολογική αφύπνιση, την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, την περιβαλλοντική αγωγή εντός και εκτός του Σχολείου και τις 505 παρεμβάσεις και δράσεις των πολιτών και κυρίως των νέων:
 - Το Γαλάζιο Τόξο, που αναφέρεται στον κύκλο του ύδατος (δηλαδή τις θάλασσες, τα ποτάμια, τις λίμνες, τους υδροβιότοπους).
 - Το Πράσινο Τόξο, που αναφέρεται στον κύκλο των αστικών και περιαστικών προβλημάτων με αιχμή το έδαφος, τα δάση, τα παράκτια και τα ορεινά οικοσυστήματα, την ατμοσφαιρική ρύπανση, τα απορρίμματα, το θόρυβο, την ταυτότητα και τη φυσιογνωμία των πόλεων και των οικισμών.
 - Το Κόκκινο Τόξο, που αναφέρεται στον κύκλο της απόλυτης προστασίας των σπανίων και των υπό εξαφάνιση ειδών της χλωρίδας και της πανίδας στην Ελλάδα.
- Είμαστε πεπεισμένοι και σίγουροι ότι με την ύπαρξη Γαλάζιων, Πράσινων και Κόκκινων Τάξεων στο Σχολείο και με τη συνύπαρξη του Γαλάζιου Τόξου, του Πράσινου Τόξου και του Κόκκινου Τόξου, και ό,τι αυτά ουμ-

βολίζουν, μπορούμε να ενώσουμε όλους τους Έλληνες και τις Ελληνίδες. Μπορούμε να ενώσουμε όλους τους νέους και τις νέες σε ένα δημιουργικό αγώνα για την προστασία της φύσης, σε μια σταυροφορία ζωής και ελπίδας...»

«...Η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να αναδειχθεί σε "Ζώνη του Ήλιου" και να κατοχυρωθεί σε "Πολιτισμικό και Οικολογικό Απόθεμα της Ευρώπης".

- Ας μη λησμονούμε ποτέ ότι ακόμα και στα πλαίσια του ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ και ΚΑΤΑΜΕΡΙΣΜΟΥ αναγνωρίζονται οι "περιοχές του Ήλιου", η "ανάπτυξη του Ήλιου", οι "περιοχές της Ιστορίας και του Πολιτισμού".
- Αυτές οι κώδικες αναφορές δείχνουν ότι με σωστό σχεδιασμό η ΕΛΛΑΔΑ μπορεί να αποτελέσει με τις δεδομένες γεωγραφικές, περιβαλλοντικές και πολιτισμικές αναφορές της μια πολύ προνομιακή χώρα της Ευρώπης.
- Η χώρα μας μπορεί και πρέπει να εξαντλήσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της και να αποκομίσει όλα τα οφέλη από το νέο Ευρωπαϊκό καταμερισμό και από τη στρατηγική της θέση στα Βαλκάνια και τη Νότιο-Ανατολική Μεσόγειο.
- Το ΥΠΕΧΩΔΕ με τα προγράμματα, τα έργα και τις παρεμβάσεις του αυτούς τους στόχους υπηρετεί και αυτές τις αξίες προστατεύει και αναδεικνύει.
- Για πρώτη φορά έχουμε σημαντικούς διαθέσιμους κοινοτικούς και εθνικούς πόρους για να στηρίξουμε την υλοποίηση αυτών των φιλόδοξων προγραμμάτων μας και των έργων πνοής και αναπνοής για την προστασία του περιβάλλοντος και για τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής μας.
- Για πρώτη φορά έχουμε σημαντικούς διαθέσιμους κοινοτικούς και εθνικούς πόρους για να προωθήσουμε προγράμματα και πρωτοβουλίες για περιβαλλοντική αγωγή και εκπαίδευση των πολιτών και κυρίως

των νέων μέσα και έξω από το Σχολείο.

- Οι πόροι για το Περιβάλλον, για την περίοδο 1994-1999, ανέρχονται στα 750 δισ. δρχ. περίπου.
- Σε αυτά τα ποσά προστίθενται, σύμφωνα με το ζωτικής σημασίας Πέμπτο Πρόγραμμα Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και άλλοι συμπληρωματικοί πόροι για την προστασία του Περιβάλλοντος από τους τομείς της Ενέργειας, των Μεταφορών, της Γεωργίας, του Τουρισμού και της Βιομηχανίας.
- Πιστεύουμε ότι έχουν ωριμάσει πια οι συνθήκες και έχουν διαμορφωθεί όλα τα δεδομένα για να δημιουργήσουν το ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ και ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, που θα είναι ένας αυτόνομος και επιτελικός θεσμός, που θα χαράσσει και θα συντονίζει τις έρευνες και τα προγράμματα για το Περιβάλλον και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.

"Πρόγραμμα Π.Ε. από τα Υπουργεία Περιβάλλοντος και Παιδείας

«ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΠΙΟ»

Τα υπουργεία Περιβάλλοντος και Παιδείας, με την επιστημονική συνεργασία του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και του Πανεπιστημίου Αιγαίου, σχεδίασαν και προχωρούν στην υλοποίηση ενός προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, με τίτλο *Ιστορία του Τοπίου και Τοπικές Ιστορίες*. Από το φυσικό περιβάλλον στο ιστορικό τοπίο, το οποίο στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των μαθητών, ώστε να παραλάβουν το φυσικό περιβάλλον και την πολιτιστική μας κληρονομιά και παράδοση με περισσότερες γνώσεις, με ευαισθησίες, με συνείδηση ευθύνης και συμμετοχής. Σε πιλοτική φάση το πρόγραμμα θα εφαρμοστεί στο Νομό Κυκλάδων κατά τα σχολικά έτη 1995-96 και 1996-97, και στη συνέχεια θα επεκταθεί σε εθνικό επίπεδο.

Σύμφωνα με τη σχετική εγκύκλιο η προσέγγιση του γνωστικού αντικείμενου ακολουθεί τις βασικές αρχές που διέπουν την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. 1. Τη διεπιστημονική προσέγγιση, 2. Τη συνολική θεώρηση της έννοιας περιβάλλον (συνδυασμός μαρτυριών για το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, για το πολιτισμικό περιβάλλον του παρελθόντος και των εμφανών επ' αυτού επιδράσεων του παρόντος). 3. Τον συνδυασμό λειτουργίας του γνωστικού και του ψυχοκινητικού πεδίου του μαθητή (δεν περιορίζεται η διδασκαλία στην παροχή γνώσεων, αλλά επιδιώκει την αλλαγή σε μορφές συμπεριφοράς του μαθητή· η διδασκαλία δεν απευθύνεται και δεν περνά μόνο από το μυαλό, αλλά και από την ψυχή).

Ο σχεδιασμός του μαθήματος εντάσσεται σε μια ευρύτερη πολιτική αποκέντρωσης του αναλυτικού προγράμματος, που επιχειρεί το Υπουργείο Παιδείας. Η αποκέντρωση που επιχειρείται θέλει να συμβάλλει ουσιαστικά στη δημιουργία ιστορικής και οικολογικής συνείδησης των μαθητών, βασισμένη στα άμεσα βιώματα τους.

Η οποιαδήποτε προσέγγιση του τοπίου υποχρεούται να λαμβάνει σοβαρά υπόψη και τις γεωλογικές, γεωμορφολογικές, κλιματικές συνθήκες, τις αγορανομικές δυνατότητες, την πανίδα και τη χλωρίδα. Επομένως, η ιστορία του τοπίου παραπέμπει στη μελέτη και στη γνώση της τοπικής ιστορίας και γεωγραφίας, την ανάδειξη της ιστορικής και πολιτιστικής παράδοσης, την ερμηνεία της σχέσης του φυσικού περιβάλλοντος με την εξέλιξη της τοπικής κοινωνίας, την εκδήλωση ενδιαφέροντος και σεβασμού προς το φυσικό περιβάλλον και την πολιτιστική κληρονομιά.

Η διδασκαλία της *Ιστορίας του Τοπίου και της Τοπικής Ιστορίας* δε νοείται ως ένα επιπλέον μάθημα αλλά ως μία εναλλακτική μορφή διδασκαλίας. Θα διδάσκεται στους ίδιους τους χώρους φυσικού και ιστορικού ενδιαφέροντος, στους χώρους δηλαδή που ζει και αναπτύσσεται ο μαθητής. Έτσι παρέχεται στο παιδί η δυνατότητα να ερευνήσει τις ρίζες του, να επιχειρήσει τη ζωντανή σύνδεση του με την τοπική ιστορία και το άμεσο περιβάλλον του.

Πιλοτική εφαρμογή

Ως πεδίο για την πειραματική εφαρμογή των ανωτέρω επελέγη ο νομός Κυκλάδων.

Τριάντα επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων, Έλληνες και ξένοι, προετοιμάζουν την έκδοση ενός συλλογικού βιβλίου για την Ιστορία του Κυκλαδικού Τοπίου, το οποίο θα αποτελέσει το βασικό βοήθημα των εκπαιδευτικών, οι οποίοι θα διδάξουν το μάθημα. Συμπληρωματικά, προετοιμάζονται «Τετράδια Εργασίας» για κάθε νησί, τα οποία - όπως υπονοεί και η ονομασία τους - θα συμπληρώνονται διαρκώς από υλικό που θα προετοιμάζεται κυρίως από τους μαθητές. Παράλληλα, για τη διδασκαλία του μαθήματος θα διατεθεί εποπτικό υλικό με τη μορφή βιντεοταινιών και διαφανειών.

Για την αρτιότερη προετοιμασία των εκπαιδευτικών που θα διδάξουν το μάθημα της *Ιστορίας του Τοπίου και της Τοπικής Ιστορίας*, προγραμματίστηκε η διοργάνωση εκπαιδευτικού σεμιναρίου στη Σύρο την περίοδο 18 - 29 Σεπτεμβρίου 1995, για 31 καθηγητές Γυμνασίων όλων των ειδικοτήτων, ώστε να επιτευχθεί η διεπιστημονική και πολυεπιστημονική σύνθεση των ομάδων και η αντίστοιχη προσέγγιση των θεμάτων από τα Γυμνάσια του νομού Κυκλάδων,

Ο συντονισμός του όλου έργου πραγματοποιείται από επιτροπή, στην οποία μετέχουν εκπρόσωποι του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, του Πανεπιστημίου Αιγαίου, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, του ΥΠΕΠΘ και του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Πρόγραμμα «Νέοι Ρεπόρτερς»

Με το πρόγραμμα «Νέοι Ρεπόρτερς» επιχειρείται η ευαισθητοποίηση των μαθητών για το Περιβάλλον, με την ανάληψη «ρεπορτάζ» για επίκαιρα περιβαλλοντικά θέματα που σχετίζονται είτε με το τοπικό περιβάλλον στη γειτονιά του σχολείου είτε με το περιβάλλον στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή.

Οι μαθητές λειτουργούν ως «ρεπόρτερς» ή ερευνητές, εξετάζοντας τα περιβαλλοντικά δεδομένα της περιοχής τους, επισκεπτόμενοι τις πηγές ρύπανσης, συνδέοντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις με τη λειτουργία βιομηχανικών μονάδων ή των αυτοκινήτων, προτείνοντας μέτρα για τη βελτίωση ή την προστασία του περιβάλλοντος.

Με την ολοκλήρωση των «ρεπορτάζ», οι μαθητές παρουσιάζουν τη δουλειά τους στις τοπικές αρχές.

Το Πρόγραμμα συντονίζει η Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης, σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Πρόγραμμα «Οικολογικά Σχολεία»

Με το Πρόγραμμα «Οικολογικά Σχολεία» ο μαθητής αναγνωρίζει και κατανοεί τις ήπιες παρεμβάσεις που μπορεί να κάνει στο ίδιο του το σχολείο, ώστε να λειτουργεί με οικολογικό τρόπο.

Τέτοιες παρεμβάσεις είναι η συλλογή των απορριμμάτων για ανακύκλωση, η εξοικονόμηση ενέργειας, η αύξηση και η φροντίδα του πράσινου στην αυλή των σχολείων, η καθαριότητα του σχολείου κ.ά.

Το Πρόγραμμα προβλέπει την - σε δεύτερη φάση - απονομή του τίτλου «Οικολογικό Σχολείο», στα σχολεία που θα ικανοποιούν μια σειρά κριτηρίων.

Το Πρόγραμμα συντονίζει η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Από τον υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. κ. Κώστα Λαλιώτη πήραμε και δημοσιεύουμε την παρακάτω επιστολή:

Αγαπητοί φίλοι,

με πολλή χαρά διάβασα την από 2.5.95 επιστολή σας και ξεφύλλισα τα δύο τεύχη του περιοδικού σας «για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση».

Η Ένωση σας, είναι γνωστό, δημιουργήθηκε σχετικά πρόσφατα. Όμως, απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι και σ' αυτό συμφωνούν και οι στενοί μου συνεργάτες, τα μέλη της είναι μαχόμενοι Εκπαιδευτικοί με άποψη και όραμα. Δύο στοιχεία δηλαδή, απαραίτητα για να προχωρήσει ο ζωτικός θεσμός της Οικο-περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Τα κριτήρια που βάζετε, όσον αφορά στην ίδρυση νέων Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, είναι, σε πρώτη ανάγνωση, σωστά,

Ιδιαίτερα μάλιστα θα άρμοζε εδώ να προσεχθεί η χωροταξική τους κατανομή, ώστε να επιτευχθεί η επιδιωκόμενη γεωγραφική ισορροπία προς όφελος των νέων, των μαθητών, των δασκάλων τους αλλά και των ευαίσθητοποιημένων πολιτών στο σύνολο τους.

Ας μη λησμονείται άλλωστε ότι αντίστοιχες υποδομές προβλέπει το ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης του ΥΠΕΧΩΔΕ. Πρόκειται για συμβατά προς το οικοσύστημα Κέντρα Πληροφόρησης σε 8 μέχρι τώρα, ευαίσθητους βιότοπους, η λειτουργία των οποίων προχωράει με έντονους ρυθμούς. Για την καλύτερη ενημέρωση σας αναφέρω τις συγκεκριμένες περιοχές:

1. Δέλτα Έβρου
2. Λίμνη Βιστωνίδα και Λιμνοθάλασσα Πόρτο Λάγος
3. Δέλτα Νέστου
4. Λίμνη Κερκίνη
5. Λίμνες Κορώνεια και Βόλβη
6. Δέλτα Γαλλικού - Αξιού - Λουδία - Αλιάκμονα και Αλυκές Κίτρους
7. Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου - Αιτωλικού
8. Λιμνοθάλασσα Κοτυχίου και Δάσος Στροφυλιάς.

Τέλος, με πολύ ενδιαφέρον θα μελετούσα τις πιθανές σας προτάσεις για τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να υλοποιηθεί η ιδέα των τριών Τόξων και αντίστοιχου «χρώματος» σχολικών τάξεων: Γαλάζιων, Πράσινων και Κόκκινων. Με περισσότερες λεπτομέρειες αναφέρθηκα στην ομιλία μου κατά την έναρξη του πρόσφατου Συμποσίου στο Ολυμπιακό Στάδιο. Σας επισυνάπτω το σχετικό κείμενο.

Είναι προφανές ότι η συλλογική σας προσπάθεια αξίζει να συνεχιστεί με αμείωτη ένταση, εξασφαλίζοντας έτσι ακόμα πιο θετικές προοπτικές σε ένα θεσμό, στον οποίο όλοι προσδοκούμε με ελπίδα. Η εξάπλωση και η ενδυνάμωση του μπορούν να εγγηθούν και σήμερα και αύριο, περιβαλλοντικά ευαίσθητοποιημένους πολίτες με γνώση αλλά και ετοιμότητα στη δράση.

Είναι αυτονόητο ότι το ΥΠΕΧΩΔΕ θεωρεί χρέος του να ενισχύσει ουσιαστικά (πολιτικά, ηθικά, οικονομικά) όλες τις πρωτοβουλίες και όλες τις δράσεις των επιστημονικών και κοινωνικών φορέων, που έχουν ως στόχο την οικολογική αφύπνιση και την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση της Νέας Γενιάς.

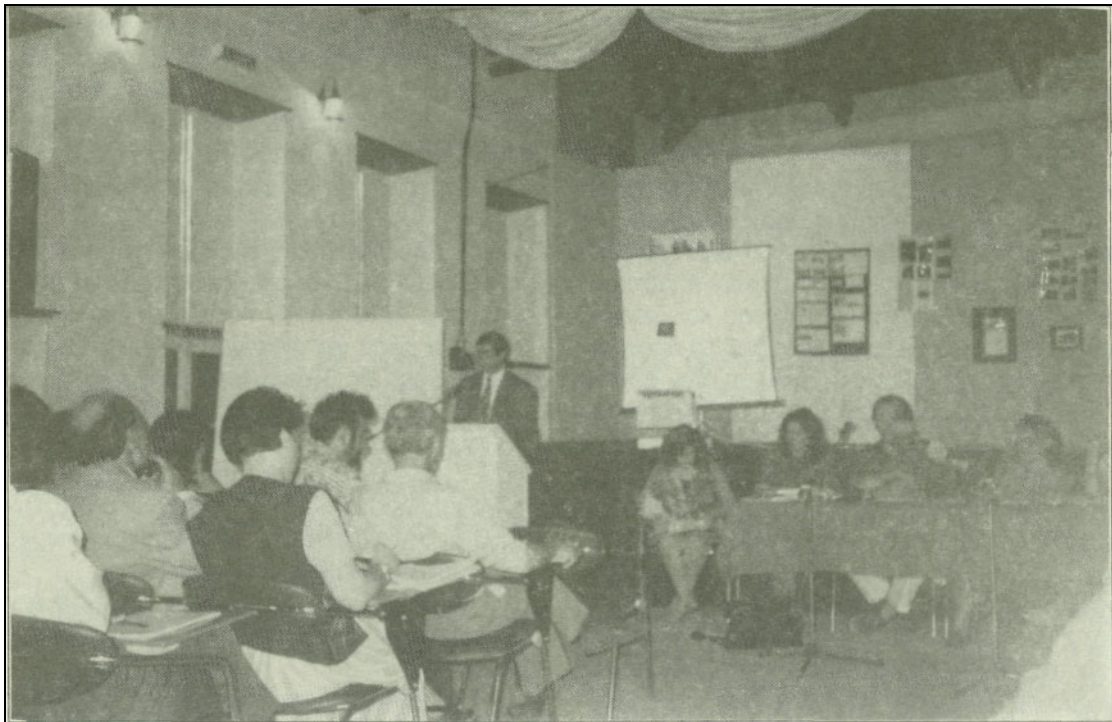
**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.
ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΛΙΩΤΗΣ**

Πανελλήνια Συνάντηση στη Μυτιλήνη 27-29 Μαΐου 1995

Πραγματοποιήθηκε στη Λέσβο και στο διάστημα 27 - 29 Μαΐου 1995 τριήμερη συνάντηση των υπευθύνων Π.Ε. όλων των νομών της χώρας. Ήταν η πρώτη που γίνεται μέσα στη δεύτερη τριετία της θητείας των υπευθύνων που άρχισε από το 1994. Για πολλούς «νέους» υπεύθυνους Π.Ε. (35 της Α/θμιας και αρκετούς της Β/θμιας Εκπ/σης) ήταν η πρώτη επαφή και επίσημη ενημέρωση από την πλευρά του ΥΠΕΠΘ για την Π.Ε. θεωρούμε λοιπόν ότι έγινε με μεγάλη καθυστέρηση, σχεδόν στο τέλος του πρώτου έτους της θητείας τους αντί να γίνει στην αρχή. Εξάλλου πάντοτε είναι έντονη η ανάγκη της ενημέρωσης

«κάλλιο αργά παρά ποτέ». Αυτό επιβεβαιώθηκε στη συνάντηση της Λέσβου που αποδείχτηκε μια πραγματικά καλή ευκαιρία για αλληλοενημέρωση, συζήτηση, προβληματισμό και ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των υπευθύνων Π.Ε. όλων των νομών αλλά και με τα στελέχη των Γραφείων Π.Ε. του ΥΠΕΠΘ.

Η διοργάνωση μπορούμε να πούμε ότι ήταν άρτια και έγινε από τις Δ/σεις Σπουδών Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης του ΥΠΕΠΘ, τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λέσβου, την Ένωση Ελλήνων Φυσικών (παράρτημα Λέσβου) και το Πανεπιστήμιο του Αιγαίου. Η φιλοξενία, την οποία είχαν

και κυρίως της ανταλλαγής απόψεων από όλους τους υπευθύνους Π.Ε., παλιούς και νέους, Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης, καθώς έχουν αναλάβει να φέρουν σε πέρας ένα έργο δύσκολο και εξειδικευμένο, μέσα σ' ένα κλίμα που συχνά χαρακτηρίζεται από έλλειψη κατανόησης του ρόλου τους. Φαίνεται όμως ότι η γνωστή αδράνεια και δυσκινησία της δημόσιας διοίκησης και η δυστοκία εξεύρεσης πόρων για τέτοιες δραστηριότητες που υποθέτουμε είναι οι αιτίες της καθυστέρησης, πλήττουν και την Π.Ε.

Ωστόσο, και για να μη θεωρηθεί ότι αρχίσαμε με μεμψιμοιρίες αυτή τη συνοπτική αναφορά στις εργασίες της συνάντησης της Μυτιλήνης, θα πρέπει να πούμε

αναλάβει κυρίως οι τοπικοί φορείς, ήταν από κάθε άποψη άψογη και μας άφησε με τις καλύτερες εντυπώσεις. Οι συνεδριάσεις έγιναν σε τρία διαφορετικά μέρη του νησιού (Μυτιλήνη, Πολυχνίτος, Πλωμάρι) και συνοδεύονταν από παράλληλες εκδηλώσεις (πολιτιστικές εκδηλώσεις, ξεναγήσεις, δείπνα κτλ.)

Το πρόγραμμα των συνεδριάσεων περιλάμβανε:

α. Ενημερωτικές εισηγήσεις από τους υπευθύνους των Δ/σεων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης σχετικές με την εκπαιδευτική πολιτική στον τομέα της Π.Ε. σε επίπεδο εθνικό και Ευρωπαϊκής Ένωσης.

β. Εισηγήσεις από πανεπιστημιακούς του Πανε-

πιστημίου του Αιγαίου (Ν. Μάργαρης, Α. Τρούμπης) καθώς και από τον καθηγητή του Πανεπιστημίου «Παρίσι 6» Christian Souchon με θέμα «Π.Ε. και εκπαίδευση για την αειφορική ανάπτυξη».

γ. Κατάθεση προβληματισμών από την πλευρά των υπευθύνων Π.Ε. σχετικά με τα καθήκοντα τους και το όλο πλαίσιο υλοποίησης της Π.Ε. στα σχολεία και ομάδες εργασίας σε δύο κύκλους με θέματα: 1) «Προβλήματα και προτάσεις σχετικά με το θεσμό του υπεύθυνου Π.Ε.» και 2) «θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης της Π.Ε.».

Στην έναρξη της συνάντησης παραβρέθηκε και η Υφυπουργός Περιβάλλοντος κ. **Ελισάβετ Παπαζώη** η οποία αναφέρθηκε σε πρόσφατες πρωτοβουλίες του ΥΠΕΧΩΔΕ που σχετίζονται με την Π.Ε. και οι οποίες είναι:

α. Ένα πιλοτικό πρόγραμμα με θέμα «**Ιστορία του τοπίου και τοπικές ιστορίες: Από το φυσικό περιβάλλον στο ιστορικό τοπίο**» που θα εφαρμοσθεί για δύο σχολικά έτη στα σχολεία του Ν. Κυκλάδων με την προοπτική να επεκταθεί σε όλη τη χώρα.

β. Το πρόγραμμα «**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ**» που είναι η ελληνική συμμετοχή στο διεθνές πρόγραμμα GLOBE και αφορά καταγραφή τοπικών προβλημάτων από μαθητές και ανταλλαγή πληροφοριών διαμέσου ηλεκτρονικού δικτύου.

γ. Τα προγράμματα «**Νέοι ρεπόρτερς**» (περιγραφή ενός τοπικού προβλήματος) και «**Οικολογικά σχολεία**» που γίνονται σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης.

Από την ενημέρωση που έγινε από την πλευρά των Δ/σεων Σπουδών Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης, αξίζει να αναφέρουμε:

α. Ορισμένες σκέψεις και προτάσεις για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου υλοποίησης προγραμμάτων Π.Ε. στα σχολεία (που είναι κυρίως η Υ.Α. Γ2/4867/28.8.92) όπως διαχωρισμός των κατηγοριών σχολικών δραστηριοτήτων, χρονικοί περιορισμοί στην κατάθεση και διάρκεια των προγραμμάτων, περισσότερες ώρες από το πρόγραμμα των εκπ/κών για την Π.Ε., επιμόρφωση των Δ/ντών σχολείων, καθιέρωση «μαθητικού φεστιβάλ» για την παρουσίαση των προγραμμάτων κτλ. Κάποιες από τις παραπάνω προτάσεις τις είδαμε να περιλαμβάνονται στην εγκύκλιο που στάλθηκε στα σχολεία της Β/θμιας Εκπ/σης το Σεπτέμβριο. Τέτοιες διατάξεις είναι: ο ορισμός της 15ης Δεκεμβρίου ως τελευταίας προθεσμίας για την κατάθεση σχεδίων προγραμμάτων Π.Ε., καθώς και ότι ένα πρόγραμμα πρέπει να έχει διάρκεια τουλάχιστον πέντε μηνών, η θεσμοθέτηση της δυνατότητας συμμετοχής ενός εκπαιδευτικού σε δύο προγράμματα με 4 συνολικά ώρες μείωσης ωραρίου ή υπερωρίες, και ορισμένες ακόμη.

Θα θέλαμε εδώ να παρατηρήσουμε, εκφράζοντας προσωπικές απόψεις, ότι οι αλλαγές αυτές αποτελούν οριακές βελτιώσεις του θεσμικού πλαισίου που ισχύει και δεν απαντούν στα βασικά προβλήματα που κάνουν την Π.Ε. να έχει ακόμη περιθωριακή σχέση στη σχολική πράξη. (Όπως ανακοινώθηκε στη συνάντηση, μέχρι σήμερα μόνο το 5% των μαθητών και εκπαιδευτικών σε πανελλήνια κλίμακα έχει εμπλακεί σε κάποιου είδους ενασχόληση με την Π.Ε.). Χρειάζεται μια συνολική αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου με πλήρη διαχωρισμό της Π.Ε. από τις υπόλοιπες σχολικές δραστηριότητες, δημιουργία οργανωμένων γρα-

φείων Π.Ε. κατά νομό, υποστήριξη των προγραμμάτων με εκπαιδευτικό υλικό και ουσιαστική εισαγωγή της Π.Ε. στα αναλυτικά προγράμματα όλων των βαθμίδων της τυπικής Εκπ/σης. **Κυρίαρχο παραμένει το πρόβλημα της εξασφάλισης «εκπαιδευτικού χρόνου» για την Π.Ε., η λύση του οποίου συναρτάται με γενικότερες μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό μας σύστημα.**

β. Τις προτάσεις των Δ/σεων Σπουδών για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης της Π.Ε. στα σχολεία από το 2ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Οι προτάσεις αυτές είναι:

1. Ίδρυση 20 Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) σε διάφορες περιοχές της χώρας.

Για τα έξι πρώτα από αυτά έχει γίνει η επιλογή των χώρων εγκατάστασής τους και όπως ανακοινώθηκε στη συνάντηση έχει εκδοθεί και η υπουργική απόφαση της ίδρυσής τους. Τα κέντρα αυτά ιδρύονται στην Αθήνα (Δήμος Αργυρούπολης), Θεσ/νίκη (Δήμος Ν. Κορδελιού), στο Σουφλί Έβρου, στο Μουζάκι Καρδίτσας, στην Κόνιτσα Ιωαννίνων και στην Καστοριά, σε κτιριακές εγκαταστάσεις που παραχωρήθηκαν από την τοπική αυτοδιοίκηση ή δημόσιους φορείς. Για την οργάνωση και λειτουργία τους θα αξιοποιηθεί η εμπειρία που αποκτήθηκε από τη διετή λειτουργία του Κ.Π.Ε. της Κλειτορίας Καλαβρύτων. (Απ' ό,τι γνωρίζουμε η οργάνωση των κέντρων αυτών έχει ξεκινήσει, και σήμερα - Νοέμβριος 95 - βρίσκεται στη φάση επιλογής του εκπαιδευτικού προσωπικού).

Ανακοινώθηκε επίσης η ίδρυση ενός δεύτερου Κ.Π.Ε. στην Αχαΐα (Ακράτα), με ειδικό σκοπό την κινητοποίηση και συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας για την αειφορική ανάπτυξη, σύμφωνα με την «**ατζέντα 21**» της παγκόσμιας συνδιάσκεψης του RIO για το περιβάλλον και την ανάπτυξη.

2. Προώθηση της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, υπευθύνων Π.Ε., και στελεχών της εκπ/σης στην Π.Ε. Οι προτάσεις προβλέπουν να γίνεται ένα 5ήμερο σεμινάριο σε ετήσια βάση για τους υπεύθυνους Π.Ε. και ένα 7ήμερο σε κάθε νομό για 50 εκπ/κούς κάθε χρόνο.

3. Θεσμοθέτηση κινήτρων για εκπ/κούς και μαθητές.

γ. Τις δυνατότητες αξιοποίησης των προγραμμάτων της Ε.Ε. και συγκεκριμένα του προγράμματος «**ΣΩΚΡΑΤΗΣ**». Των διευρωπαϊκών δικτύων σχολείων για την προώθηση της Π.Ε. Την ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων με εκπαιδευτικούς και σχολεία άλλων χωρών.

Ανακοινώθηκε ότι από την αρμόδια Δ/ση της Ε.Ε. έχει εκδοθεί «**Οδηγός για την Π.Ε.**» ο οποίος θα μοιραστεί στα σχολεία.

Στις τοποθετήσεις των υπευθύνων και τη συζήτηση που έγινε, με την παρουσία του Δ/ντή Σπουδών Β/θμιας Εκπ/σης κ. **Τρανούδη** ο οποίος απάντησε σε πολλές ερωτήσεις, αναδείχθηκαν οι ιδιαιτερότητες κάθε νομού και η άνιση ανάπτυξη της Π.Ε. στις διάφορες περιοχές της χώρας, καθώς και συχνά μεταξύ βαθμίδων Εκπ/σης στην ίδια περιοχή. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι στην Α/θμια Εκπ/ση υπάρχει θεσμικό κενό για την πληρωμή των υπερωριών για την Π.Ε. και ότι μερικοί προϊστάμενοι εγγράφουν συμβολικά ποσά στον σχετικό κωδικό του προϋπολογισμού της Δ/σης, ενώ στη Β/θμια Εκπ/ση του ίδιου νομού εγγράφονται πολλά εκατομμύρια. Διαφάνηκε όμως ωστόσο, ότι υπάρχει κοινή βάση των προβλημάτων

και των δυσκολιών που συναντούν τόσο το έργο των υπευθύνων Π.Ε. όσο και οι εκπ/κοί που επιχειρούν να εφαρμόσουν προγράμματα Π.Ε. στα σχολεία τους. Τα σημαντικότερα προβλήματα είναι κοινά, όπως η έλλειψη χρόνου και κινήτρων για την Π.Ε., η μικρή χρηματοδότηση και η περίπλοκη γραφειοκρατική διαδικασία λήψης των χρημάτων, ο ανασταλτικός ρόλος πολλών Δ/ντών ή και Προϊσταμένων Εκπ/σης και η έλλειψη σωστής κατανόησης του ρόλου των υπευθύνων αλλά και του ίδιου του θεσμού της Π.Ε., η αδυναμία σωστής υποστήριξης των προγραμμάτων με εκπαιδευτικό υλικό, μέσα κτλ.

Στις ομάδες εργασίας, που ήταν μια πραγματικά γόνιμη διαδικασία, αναδείχθηκαν και τέθηκαν όλα τα προβλήματα και διατυπώθηκαν πλήθος προτάσεων. Αναφέρουμε ενδεικτικά και συνοπτικά ορισμένες:

- Αναβάθμιση των υπευθύνων Π.Ε. και δημιουργία γραφείων Π.Ε. σε κάθε νομό με σχετική διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια.
- Αλλαγή της σύνθεσης της Επιτροπής για τις σχολικές δραστηριότητες.
- Αλλαγή του σχεδίου υποβολής προγράμματος.
- Προτάσεις για την εξεύρεση χρόνου υλοποίησης των προγραμμάτων.
- Απλοποίηση της διαδικασίας οικονομικής επιχορήγησης των προγραμμάτων.
- Καλύτερος συντονισμός και στενότερη συνεργασία μεταξύ των βαθμίδων εκπαίδευσης σε κεντρικό και νομαρχιακό επίπεδο.
- Ουσιαστική επιμόρφωση των εκπ/κών για την Π.Ε. στα Π.Ε.Κ., ειδική επιμόρφωση των Δ/ντών σχολικών μονά-

δων.

-Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για την Π.Ε. τόσο από το ΥΠΕΠΘ όσο και σε κάθε νομό.

Οι υπεύθυνοι των Γραφείων Π.Ε. του ΥΠΕΠΘ ανέλαβαν να επεξεργαστούν και να κωδικοποιήσουν τις προτάσεις των ομάδων εργασίας. Πιστεύουμε ότι όλη αυτή η προσπάθεια δεν θα παραπεμφθεί στις «ελληνικές καλένδες», αλλά θα αξιοποιηθεί από το ΥΠΕΠΘ και θα αποτελέσει την αφητηρία των συζητήσεων και εργασιών της επόμενης συνάντησης που θα πρέπει να γίνει σύντομα και σε περισσότερο κατάλληλη χρονική περίοδο.

Κλείνοντας αυτό το σημείωμα για τη συνάντηση της Μυτιλήνης, θα έλεγα ότι επιβεβαίωσε την πεποίθησή μας ότι η Π.Ε. στη χώρα μας διαθέτει έναν αξιόλογο δυναμισμό και υπάρχει καταρχήν η πρόθεση και η διάθεση απ' όλες τις πλευρές (Πολιτεία, Εκπ/κούς, τοπικές κοινωνίες) για την ανάπτυξη και την επέκταση των εφαρμογών της στα σχολεία, παρά τις εγγενείς δυσκολίες και αναστολές που προβάλλει το εκπαιδευτικό μας σύστημα. Θεωρώ ακόμη υποχρέωση να ευχαριστήσω όλους τους οργανωτές και ιδιαίτερα τους τοπικούς παράγοντες και συναδέλφους της Λέσβου για την ευκαιρία που μας έδωσαν να επικοινωνήσουμε και να ανταλλάξουμε απόψεις για τα κοινά μας ενδιαφέροντα μέσα σ' ένα όμορφο, ζεστό και φιλικό περιβάλλον, σ' αυτή τη φιλόξενη ελληνική γωνιά του Αιγαίου.

Νοέμβριος 1995

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΡΔΙΚΗΣ

Υπεύθυνος Π.Ε. Ν. Πιερίας (Β'θμια Εκπ/ση)

Πρόταση τροποποίησης της εγκυκλίου Γ1/377/865/18.9.92

Η εγκύκλιος Π/377/865/18.9.95 αναφέρεται στη χρηματοδότηση σχολικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων, αγωγής υγείας, καλλιτεχνικών και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Το ποσό που κάθε χρόνο διατίθεται μοιράζεται μέσω αρμόδιας επιτροπής - μία για την Α/θμια και μία για τη Β/θμια Εκπ/ση - η οποία απαρτίζεται από έναν/μία Σχολικό Σύμβουλο, που είναι και ο/η πρόεδρος της επιτροπής και μέλη τον/την Υπεύθυνο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, έναν/μία αρμόδιο υπάλληλο διοικητικών θεμάτων, ένα/μία Διευθυντή/τρια σχολείου και έναν/μία εκπρόσωπο γονέων και κηδεμόνων.

Η ανωτέρω επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη της το πλάνο δραστηριοτήτων που της υποβάλλεται από τα σχολεία της αρμοδιότητας της σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής τους και το ύψος των δαπανών που θα απαιτηθούν, προβαίνει στη χορήγηση χρηματικών μεριδίων.

Επειδή όμως το συνολικό ποσό της επιχορήγησης αποσκοπεί στην κάλυψη εξόδων στο σύνολο των δραστηριοτήτων που προαναφέρθηκαν, πολλές φορές η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση αδικείται με αποτέλεσμα να έχει το μικρότερο μερίδιο του ποσού.

Γι' αυτό προτείνουμε να αναλογεί ένα συγκεκριμένο ποσό για την εφαρμογή της Π.Ε., το οποίο να αποστέλλεται "ονομαστικά" για την Π.Ε., ώστε να διατίθεται αποκλει-

στικά γι' αυτόν το σκοπό.

Η πρόταση μας ενισχύεται από το γεγονός ότι σ' έναν σημαντικό αριθμό σχολείων Α/θμιας και Β/θμιας εκπ/σης γίνεται ιδιαίτερα αξιόλογη προσπάθεια εφαρμογής προγραμμάτων Π.Ε. για την υλοποίηση των οποίων απαιτούνται χρήματα, τα οποία ευρίσκονται - όταν ευρίσκονται - με διάφορους και δύσκολους τρόπους, εφόσον απαγορεύεται επίσημα η συμμετοχή χορηγών. Επίσης, η χρηματοδότηση, ορισμένες φορές από το συνολικό κονδύλιο κάποιων σχολείων, με αμφιβόλου ποιότητας και αποτελεσματικότητας δραστηριότητες, λειτουργεί ως αντικίνητρο για εκείνα τα σχολεία στα οποία λειτούργησε γόνιμα η Π.Ε.

Προτείνουμε, ακόμη, στην περίπτωση της "οικονομικής" χρηματοδότησης για την Π.Ε. κύριος εισηγητής αλλά και υπόλογος του ύψους της χορηγίας του κάθε σχολείου να είναι ο/η Υπεύθυνος Π.Ε., ο/η οποίος/α, άλλωστε, έχει και την ευθύνη στήριξης, προώθησης και ενθάρρυνσης της όλης προσπάθειας λειτουργίας της Π.Ε..

ΦΥΚΑΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος Π. Ε. Α/θμιας Εκπ/σης

Ν. Χαλκιδικής

Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

7ο ΔΗΜ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΑΛΙΜΟΥ

ΘΕΜΑ: Συσσκευασία για πέταμα;
ΤΑΞΗ: Γ' τάξη - 7ο Δημ. Σχολείου Αλίμου
ΔΙΑΡΚΕΙΑ: Σχολικό έτος 1994-95
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ: Αχιλλέας Μανδρίκας.

ΣΤΟΧΟΙ

Να γνωρίσουν τα παιδιά τις έννοιες: σκουπίδια, συσκευασία, πρώτες ύλες, (υπερ)κατανάλωση, κέρδος διαφήμιση. Να συνειδητοποιήσουν τα προβλήματα της υπερσυσκευασίας, να προβληματιστούν και να προτείνουν λύσεις. Να ευαισθητοποιηθούν στη χρήση υλικών φιλικών προς το περιβάλλον, να ιεραρχούν τις καταναλωτικές τους ανάγκες και να αντιστέκονται στη διαφήμιση. Να δράσουν ερευνώντας έξω από τον σχολικό χώρο και μάλιστα ομαδικά, να χαρούν φτιάχνοντας πρωτότυπες κατασκευές - παιχνίδια, να επηρεάσουν τους γονείς τους και να γίνουν τα ίδια τα παιδιά συνειδητοί καταναλωτές.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- 1) Είδαμε τα SLIDES του περυσινού μας προγράμματος με θέμα «Ανακύκλωση», ώστε να συνδεθούν τα δύο θέματα.
- 2) Φέραμε άδεια κουτιά συσκευασίας και συζητήσαμε για τις έννοιες: σκουπίδια, πρώτες ύλες, συσκευασία, κατανάλωση, χρωματερές.
- 3) Σημειώσαμε τα υλικά που υπάρχουν στη συσκευασία διαφόρων προϊόντων.
- 4) Ερευνήσαμε και καταγράψαμε το είδος διαφόρων συσκευασιών που βρήκαμε πεταμένες στη σχολική αυλή. Βρήκαμε: 87 χάρτινες, 8 γυάλινες, 30 μεταλλικές, 151 πλαστικές.
- 5) Συζητήσαμε για την προέλευση και την κατάληξη τους: ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση, οικονομία πρώτων υλών.
- 6) Παιζάμε το κυνήγι του κρυμμένου θησαυρού, δηλαδή κουτιών αλουμινίου στο γειτονικό πάρκο.
- 7) Μετρήσαμε πόσα διαφορετικά υλικά έχουν στη συσκευασία τους διάφορα προϊόντα.
- 8) Μετρήσαμε πόσα περιτυλίγματα έχουν στη συσκευασία τους διάφορα προϊόντα.
- 9) Κατασκευάσαμε παιχνίδια από «άχρηστα» κουτιά συσκευασίας: σπίτια, κάστρα, εργοστάσια, πυραύλους, αυτοκίνητα.
- 10) Επισκεφθήκαμε την οργάνωση «Σώστε τα παιδιά», όπου είδαμε καταπληκτικές κατασκευές των παιδιών της Αφρικής από «σκουπίδια».
- 11) Είδαμε SLIDES σχετικά με περιβαλλοντικά προβλήματα.
- 12) Κατασκευάσαμε αποκριάτικες μάσκες από «άχρηστα» υλικά.
- 13) Αναζητήσαμε το σήμα της ανακύκλωσης σε διάφορες συσκευασίες προϊόντων και τις κατατάξαμε σε κατηγορίες
- 14) Καταγράψαμε αυτά τα είδη συσκευασίας στο σουπερ-μάρκετ: συσκευασίες 52 ανακυκλώσιμες, 85 μη ανακυκλώσιμες, 18 που έχουν σήμα αλλά που δεν συλλέγονται, 10 επιστρεφόμενες, 120 μιας χρήσης.
- 15) Πήραμε συνέντευξη από το διευθυντή του καταστήματος και από αρκετούς πελάτες.
- 16) Συζητήσαμε τα αποτελέσματα της έρευνας γύρω από τις έννοιες: κέρδος, διαφήμιση, κατανάλωση, πραγματικές ανάγκες.
- 17) Κατασκευάσαμε πασχαλινά κηροπήγια από γυάλινα μη επιστρεφόμενα μπουκάλια μπίρας.
- 18) Αναλάβαμε δράση τη 19η Μαΐου που ορίστηκε: «Μέρα δράσης για το τοπικό περιβάλλον» με: α) έκθεση αποκομμάτων εφημερίδων σχετικών με περιβαλλοντικά προβλήματα καθώς και φωτογραφιών του προγράμματος μας, β) μοίρασμα ενημερωτικών φυλλαδίων σε όλους τους μαθητές του σχολείου, σε σπίτια και καταστήματα της περιοχής, γ) καθαρισμό της σχολικής αυλής και του γειτονικού πάρκου δ) ζωγραφική κατά ομάδες με σκοπό τη συμμετοχή στην έκθεση της Οικολ. Ετ. Ανακύκλωσης στο Πεδίο του Άρεως.
- 19) Κάναμε πολλές ακόμη χειροτεχνίες με «άχρηστα» υλικά: υφάσματα, κουτιά δώρων, κομμένα σπίρτα, κουμπιά, αυγοθήκες
- 20) Οργανώσαμε πολλές φορές «αλουμινοπατητήρι».
- 21) Συλλέξαμε - παράλληλα με τα παραπάνω - από όλα τα παιδιά του σχολείου γύρω στα 50 κιλά κουτιών αλουμινίου.
- 22) Αξιολογήσαμε το πρόγραμμά με τελική συζήτηση, ζωγραφική και φυλλάδιο κατάταξης των συσκευασιών σε φιλικές και μη φιλικές για το περιβάλλον.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο ενθουσιασμός των παιδιών για τις δραστηριότητες έξω από την τάξη. Η χαρά της δημιουργίας στα μάτια τους για τις πρωτότυπες κατασκευές «τους». Η ικανοποίηση όταν συνεργυώντας προσπαθούσαν να συμπληρώσουν τα πέντε οργανωμένα φυλλάδια. Το παιχνίδι με τις συσκευασίες που γέμιζαν την τάξη. Η δυσφορία τους μόνο κατά τις «θεωρητικές» προσεγγίσεις. Όλα αυτά δείχνουν ότι το πρόγραμμα «βγήκε» απ' τα παιδιά με χαρά και όχι εκβιαστικά. Οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι επιτεύχθηκαν, ελπίζω και οι γενικότεροι στο μέλλον

ΘΕΜΑ: Περιβάλλον και ποιότητα ζωής

Την έννοια «Ποιότητα ζωής» θελήσαμε να διερευνήσουμε κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 1994-95 με την ομάδα ΠΕ της Β τάξης του Γυμνασίου Κασσάνδρας.

Οι μαθητές επέλεξαν κάποια θέματα διερεύνησης ανάλογα με τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα τους και τα οποία κατά την κρίση τους σχετίζονται με την ποιότητα στο φυσικό περιβάλλον, στον τρόπο ζωής και στις ανθρώπινες σχέσεις όπως: η διατροφή, το ντύσιμο, τα ναρκωτικά, η τηλεόραση, η κακοποίηση παιδιών και ζώων, τα ρέματα της χερσονήσου Κασσάνδρας, η προστασία της χελώνας Caretta-Caretta

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος οι 40 μαθήτριες και μαθητές απέκτησαν (όπως έγραψαν οι ίδιοι στο λεύκωμα που ετοιμάσαμε) γνώσεις και αξέχαστες εμπειρίες, ήρθαν σε επαφή με τη φύση μ' ένα διαφορετικό τρόπο, έμαθαν να συνεργάζονται και σύμφωνα με την άποψη των συντονιστριών καθηγητριών κ. Ρούλας Γκόλιου (βιολόγος) και κ. Μαρίας Στρίκου (φιλόλογος Γαλλικής) τα μηνύματα που πήραν και οι εμπειρίες τους θα τους βοηθήσουν να γίνουν πιο φιλικό με το περιβάλλον και να επιδιώξουν και απαιτήσουν ποιότητα ζωής.

Οι μαθητές παρουσίασαν τα συμπεράσματα, τις διαπιστώσεις και τις προτάσεις τους σε εκδήλωση που έγινε στις 29,5.95 για τους γονείς και το κοινό, με προβολή slides από τις δραστηριότητες τους, παιχνίδι ρόλων εμπνευσμένο από τα θέματα διερεύνησης, γραμμένο και σκηνοθετημένο από τα μέλη της ομάδας και μουσικό πρόγραμμα με τραγούδια ποιότητας.

Στο χώρο της εκδήλωσης λειτούργησε έκθεση από τις εργασίες των ομάδων, έκθεση από τοπικές ενδυμασίες και κούκλες με τοπικές ενδυμασίες, καθώς και έκθεση ζωγραφικής με έργα του Κασσανδρινού ζωγράφου κ. Δημήτρη Καραγιάννη.

ΘΕΜΑ: Πεζοί και οχήματα στην Πτολεμαΐδα

Πέρυσι αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με πρόγραμμα Π.Ε. που μέσα από αυτό θα μπορούσαν να ενημερωθούν οι μαθητές πώς να κυκλοφορούν στους δρόμους αφού μαθήματα κυκλοφοριακής αγωγής δεν έχουν διδαχθεί ποτέ, να παρατηρούν με ευαισθησία ό,τι έχει σχέση με πεζούς και οχήματα και να παίρνουν υπόψη τους ως αυριανοί οδηγοί την επιβάρυνση της ατμόσφαιρας από τη ρύπανση των αυτοκινήτων.

Όλες οι φάσεις του προγράμματος διεξήχθησαν από 15 μαθητές τμημάτων της Γ' τάξης.

Συστήθηκαν ομάδες έρευνας στους εξής τομείς:

1. Ομάδα ιστορίας: Στόχος ήταν να προσέξουμε τις εξελίξεις στην περιοχή μας, στη ρυμοτομία και ειδικά πριν την εγκατάσταση των βιομηχανιών και μετά από αυτές, την εξέλιξη του πληθυσμού, τις αλλαγές στους δρόμους, τη σχέση πληθυσμού και οχημάτων.
2. Ομάδα τεχνολογίας: Προσπαθήσαμε να ενημερωθούμε για την τεχνολογική εξέλιξη του αυτοκινήτου στο χρόνο, επισκεφθήκαμε συνεργεία, για να ενημερωθούν τα παιδιά στον τρόπο επιδιόρθωσης των συστημάτων των αυτοκινήτων, στον τρόπο λειτουργίας των οργάνων, στις διαφορές αυτοκινήτων συμβατικής τεχνολογίας και καταλυτικών.
3. Ομάδα ρύπανσης: Έπρεπε να ενημερωθεί για τα ποσοστά ατμοσφαιρικής ρύπανσης της περιοχής και το μερίδιο που αναλογεί στα αυτοκίνητα, τα είδη ρύπων και τις επιπτώσεις τους στην υγεία των κατοίκων, φύση και αντικείμενα. Ακόμα έπρεπε να γίνουν συγκρίσεις των δρόμων ανάλογα με την κίνηση τους, να δουν τις προτιμήσεις των κατοίκων στα μέσα μαζικής συγκοινωνίας, την κυκλοφοριακή συμφόρηση.
4. Ομάδα ατυχημάτων: Μας ενδιέφερε να καταγράψουμε τα ποσοστά των ατυχημάτων μέσα από τον χρόνο, από τον ρόλο της Τροχαίας στην πόλη μας, από τα περιστατικά του Νοσοκομείου, τις εξελίξεις στο θέμα ανάλογα με την ενημέρωση που γίνεται από γιατρούς, Τροχαία, Δήμο, ασφαλιστικές εταιρείες αυτοκινήτων, συλλόγους.
5. Ομάδα δρόμων της πόλης: Η ομάδα αυτή προσπάθησε να αποτυπώσει περισσότερο μέσα από σλάιτς τα επικίνδυνα σημεία των δρόμων μας, τα ακατάλληλα σήματα, τα σημεία της πόλης που το κοινό ζητά να τοποθετηθούν φανάρια, διαγραμμίσεις ή να γίνει εντονότερη η παρουσία της Τροχαίας.
6. Ομάδα ερωτηματολογίων: Τυπώσαμε και δουλέψαμε ένα ερωτηματολόγιο για πεζούς με 9 ερωτήσεις και ένα ερωτηματολόγιο για οδηγούς με 16 ερωτήσεις. Συγκεντρώσαμε τις απαντήσεις και καταγράψαμε τα συμπεράσματά μας.
7. Ομάδα έρευνας σε οικοδομικό τετράγωνο: Σε ένα συγκεκριμένο οικοδομικό τετράγωνο προσπαθήσαμε να μετρήσουμε οχήματα σε διαφορετικές ώρες της ημέρας, τον αριθμό των επιβατών, την αντιστοιχία που προκύπτει αν προτιμήσουν λεωφορείο και την αντιστοιχία στον χώρο.

Τα ουσιαστικά σημεία του προγράμματος τα συμπεριλάβαμε στο εγχειρίδιο που εκδώσαμε. Στην εξέλιξη του προγράμματος είχαμε εκδώσει και τον «Πρακτικό Οδικό Οδηγό Πτολεμαΐδας». Δώσαμε μέσα σ' αυτόν όλους τους δρόμους της πόλης κατά αλφαβητική σειρά και τη θέση τους. Και τα δύο προγράμματα και εγχειρίδια κλείνουν με την καταγραφή των προτάσεων μας.

ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Υπεύθυνη του προγράμματος

Γεωλόγος

ΘΕΜΑ: «Παραγωγή, επεξεργασία, διάθεση και χρήση του αλατιού στην Ελλάδα»

Στο πρόγραμμα αυτό πήραν μέρος οι μαθητές των τμημάτων Β5 και Β6 (56 άτομα) και οι καθηγητές Θωμάς Κουτρούμπας, Σπύρος Αντωνιάδης και Γιώργος Δελής.

Στα πλαίσια της εργασίας μας αυτής που κράτησε 7 μήνες (Οκτώβριος 1994 - Μάιος 1995) συγκεντρώσαμε στοιχεία και πληροφορίες για το αλάτι και τις αλυκές όλης της Ελλάδας και διερευνήσαμε το θέμα από κάθε σκοπιά.

Συγκροτήσαμε έξι ομάδες που κάθε μια διερεύνησε το δικό της αντικείμενο.

Η πρώτη ομάδα (παραγωγή και επεξεργασία) ασχολήθηκε με τους τρόπους εξόρυξης, συλλογής και επεξεργασίας του αλατιού.

Η δεύτερη ομάδα (Χημεία) είδε το αλάτι σαν χημική ένωση και μελέτησε τις ιδιότητες του, τα παραγόμενα από αυτό χημικά προϊόντα κτλ.

Η τρίτη ομάδα (οικονομία) συγκέντρωσε όλα τα στοιχεία παραγωγής εργοστασίων και αλυκών καθώς και τις τιμές αγοράς και πώλησης του αλατιού. Συγκέντρωσε επίσης στοιχεία σχετικά με το καθεστώς του μονοπωλίου που ίσχυε στο παρελθόν.

Η τέταρτη ομάδα (χρήση και υγεία) διερεύνησε τους τρόπους χρήσης του αλατιού καθώς και τις επιπτώσεις στην υγεία ανθρώπων, ζώων και φυτών.

Η πέμπτη ομάδα (βιότοποι αλυκών) ασχολήθηκε με τον ιδιόμορφο βιότοπο των αλυκών, καταγράφοντας φυτά, ζώα, και κυρίως πουλιά.

Τέλος η έκτη ομάδα (Λαογραφία) συγκέντρωσε ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία για το αλάτι από τον Όμηρο μέχρι σήμερα.

Στα πλαίσια του προγράμματος, επισκεφτήκαμε την κρατική αλυκή του Μεσολογγίου, τη δημοτική αλυκή Τουρλίδας, τα εργοστάσια άλατος ΧΙΩΝ (Λεύκα Πατρών) και ΚΑΛΑΣ (Μεσολόγγι) καθώς και το χημικό τμήμα του Πανεπιστημίου Πατρών.

Τέλος, συνομιλήσαμε με γιατρούς, τεχνολόγους τροφίμων, διαιτολόγους και χημικούς για τη συγκέντρωση των πληροφοριών που χρειαζόμαστε.

Από την ενασχόληση μας αυτή, που έγινε σε ώρες **εκτός** του ωρολογίου προγράμματος, αποκομίσαμε πολύτιμες γνώσεις και εμπειρίες.

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε όλους όσους μας βοήθησαν και ιδιαίτερα την κρατική εταιρεία «ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΛΥΚΕΣ ΑΕ» που κάλυψε τα έξοδα της επίσκεψής μας στο Μεσολόγγι.

Επίσης να ευχαριστήσουμε το Δήμο Πατρέων, ο οποίος μέσω του αρμόδιου για θέματα παιδείας Αντιδημάρχου κ. Ν. Αντωνόπουλου φρόντισε για την αναπαραγωγή και βιβλιοδεσία του εντύπου που σας στέλνουμε.

**Οι μαθητές και οι καθηγητές
της Περιβαλλοντικής Ομάδας.**

ΘΕΜΑ: Εργασιακό περιβάλλον περιοχής Εορδαίας και υγιεινή εργασίας

Κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 1991-92, η ΕΟΚ όρισε το 1992 ως έτος «Υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων».

Θελήσαμε λοιπόν να σταθούμε ερευνητικά στο πρόγραμμα της Π.Ε, με τα δεδομένα των περισσότερων εργασιακών χώρων στην Πτολεμαΐδα.

Το θέμα είναι τόσο ευρύ, που υπήρχαν πολλά να δούμε, να καταγράψουμε, να επιλέξουμε, ώστε τελικά ο χρόνος ήταν λίγος.

Συγκεντρώσαμε βιβλιογραφία από την ΕΟΚ που τα ίδια τα παιδιά έκαναν τη μετάφραση τους, από τον Σύλλογο Ελλήνων Φυσικών, από την Επιθεώρηση Εργασίας, από τη Στατιστική Υπηρεσία της Κοζάνης, από το ΤΕΕ, περιοδικά, εφημερίδες, εγχειρίδια μελετών.

Χωρίσαμε ομάδες έρευνας για την πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή παραγωγή.

Έτσι για τα δεδομένα της πρωτογενούς παραγωγής συγκεντρώσαμε στοιχεία για τη γεωργία, κτηνοτροφία, καταστήματα, εμπόριο κ.ά. για τις εξής κοινότητες: Άρδασσα, Βλάστη, Εμπορίου, Κλείτος, Κόμανος, Πέρδικα, Ποντοκώμη, Φιλώτα, Φούφα, Άγιος Χριστόφορος και γενική θεώρηση από την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Πτολεμαΐδας.

Για τη δευτερογενή παραγωγή: Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν ήταν από τον τομέα λιγνιτορύχων Πτολεμαΐδας-Αμυνταίου με στατιστικές αναλύσεις των ατυχημάτων στους χώρους εργασίας στη βιομηχανία. Το ίδιο έγινε και για την ΑΕΒΑΛ.

Για την τριτογενή παραγωγή: Συγκεντρώσαμε στοιχεία για: Τον Εμπορικό Σύλλογο Πτολεμαΐδας, τα ΚΤΕΛ, τα ΤΑΧΙ, ΟΤΕ, ΕΛΤΑ, Τράπεζες, Αστυνομία, ΟΑΕΔ, Γραφεία ΔΕΗ, Δημαρχείο Πτολεμαΐδας, συλλόγους Δασκάλων, Καθηγητών, Δικηγόρων, σωματεία Ε.Κ.Λ., Λ.Κ.Π.-α. Οικοδόμων, Νοσοκόμων, σύλλογο Πολυτέκνων, ασφαλιστικούς φορείς ΙΚΑ, ΔΕΗ, ΤΕΒΕ.

Σε ξεχωριστά κεφάλαια έγινε ανάπτυξη στοιχείων για: τις υποχρεώσεις εργοδοτών, εκπαίδευση εργαζομένων, επίβλεψη υγείας, ποιες είναι οι επαγγελματικές ασθένειες, μέσα ατομικής προστασίας των εργαζομένων, υγεία και ασφάλεια, εργατικά ατυχήματα κ.ά.

Άλλο κεφάλαιο αφορά την ερευνά μας για τη θέση της γυναίκας στην εργασία, άλλο οδηγίες για να δουλεύεις με ασφάλεια σε συγκεκριμένους εργασιακούς χώρους, πίνακες υπηρεσιακής δραστηριότητας και τέλος ερωτηματολόγιο προς τους εργαζομένους.

Η υπεύθυνη του προγράμματος

ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
καθηγήτρια- Γεωλόγος

1. Σχολικό έτος 1986-87. Πρόγραμμα με θέμα: «Κηφισιά γνωριμία με την πόλη».
2. Σχολικό έτος 1988-89. Πρόγραμμα με θέμα: «Η χλωρίδα και η πανίδα της Κηφισιάς».
3. Σχολικό έτος 1992-93. Πρόγραμμα με θέμα: «Οι γειτονιές της Κηφισιάς».

Σχολικό έτος 1992-93

ΘΕΜΑ: «Οι γειτονιές της Κηφισιάς»

Νοέμβριος 1992. Συγκροτείται η ομάδα μας από 30 μαθητές της Β τάξης και τους καθηγητές: Κάβουρα - Αλέπη Αγγελική, φιλόλογο, συντονίστρια, Δημητρώπουλο Κωνσταντίνο, μαθηματικό, Ελευθερίου Μιχάλη, φυσικό και Παπαδημητρίου Χρήστο, μαθηματικό.

Διαλέξαμε αυτό το θέμα γιατί η Κηφισιά είναι ο χώρος που ζούμε και θέλουμε να τον γνωρίσουμε μέσα από τα διαφορετικά πρόσωπα που παρουσιάζει η κάθε γειτονιά της. Επειδή η περιοχή της Κηφισιάς είναι πολύ μεγάλη δεν ήταν δυνατόν να την καλύψουμε ολόκληρη. Επιλέξαμε γι' αυτό πέντε αντιπροσωπευτικές περιοχές και αυτές μελετήσαμε. Το Στροφόλι - κέντρο κοσμοπολίτικο παλιά για τους Αθηναίους- τα Αλώνια, που ήταν το κυρίως χωριό, το Εμπορικό Κέντρο, την Κάτω Κηφισιά και την περιοχή της Βιομηχανικής Ζώνης.

Χωριστήκαμε σε 4 ομάδες. Αξίζει να σημειωθεί ότι και περισσότερα παιδιά συμμετείχαν σε 2 ή 3 ή και στις 4 ομάδες.

Πηγές πληροφόρησης χρησιμοποιήσαμε: εφημερίδες, βιβλία και περιοδικά της Κηφισιάς, παλιές φωτογραφίες, βιβλιοθήκες, ειδικευμένους επιστήμονες, εκδότες, το Δήμαρχο Κηφισιάς, πολλούς ανώνυμους κατοίκους, αλλά και τους ίδιους τους μαθητές της ομάδας.

Μέσα που χρησιμοποιήσαμε ήταν: χάρτες, φωτογραφικές μηχανές, slides, κασετόφωνα, βιντεοκάμερα, τις αισθήσεις μας και το μυαλό μας.

Αφού συγκεντρώσαμε το υλικό μας, συνηθθήκαμε στις αρχές Μαΐου. Φτιάξαμε τα πάνω και την αφίσα μας και ετοιμάσαμε την παρουσίαση που έγινε στην αίθουσα τελετών του σχολείου μας. Καλαίσθητα πανώ, όμορφες διαφάνειες, προσεγμένα κείμενα, έδωσαν στους καλεσμένους μας μικρή εικόνα της εξάμηνης προσπάθειας. Οι γειτονιές της Κηφισιάς, με τα διαφορετικά της πρόσωπα, πέρασαν μπροστά από τα μάτια μας μέσα από το Φυσικό Περιβάλλον, την οικονομική και εμπορική ζωή, την πολιτιστική μας κληρονομιά. Η εύθυμη μουσική του Μότσαρτ σήμανε το τέλος της παρουσίασης.

Πιστεύουμε ότι αξίζει να παραθέσουμε αποσπάσματα από εντυπώσεις - κρίσεις - απόψεις κάποιων μαθητών που πήραν μέρος σ' αυτό το Πρόγραμμα.

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό, ήρθαμε σε μια «πρώτη» ουσιαστικά επαφή με τον τόπο μας. Γνωρίζοντας τα προβλήματα της Κηφισιάς, συνειδητοποιήσαμε ότι είναι και δικά μας προβλήματα. Βλέποντας τις ομορφιές της, την αγαπήσαμε περισσότερο. Δεθήκαμε τόσο μεταξύ μας, όσο με το χώρο που μας περιβάλλει και μας θρέφει καθημερινά.

Η ομορφιά των ανθρώπων μιας άλλης εποχής δημιούργησε την Κηφισιά που ονειρευόμασταν. Στοιχεία του ονείρου συναντήσαμε. Η αδιαφορία των σημερινών ανθρώπων, όμως, τείνει να θολώσει το όνειρο μας. Προσπαθούμε να διατηρήσουμε τις όμορφες εικόνες που είδαμε και να ομορφύνουμε τις άσχημες. Περιμένουμε και εμείς και τούτος ο τόπος βοήθεια!

Αννα Αλέπη Β1

Οι προσωπικές μου μνήμες από την Περιβαλλοντική Ομάδα είναι ολοζώντανες και ελπίζω να παραμείνουν αιώνιες. (Ποτέ δε μπορούσα να φανταστώ πόση χαρά, πόση εσωτερική αρμονία και ηρεμία μπορεί να μου προσφέρει μια απλή βόλτα στα χωράφια και στις συνοικίες με τους φίλους και συμμαθητές μου). Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση μου πρόσφερε μια νέα οπτική γωνία αυτού που υπάρχει γύρω μου, μου άνοιξε τα μάτια σε έναν καινούριο, πρωτόγνωρο κόσμο. (Για μένα πλέον, κανένα λουλούδι δεν είναι απλά ένα λουλούδι, κανένα δέντρο δεν είναι απλά ένα δέντρο και κανένα κτίριο δεν είναι μόνο ένα κτίριο). Έχω πλέον γνωρίσει το περιβάλλον μου και τη ζωή πάνω σ' αυτό κι έτσι έμαθα ν' αγαπώ, τόσο το περιβάλλον αυτό, όσο και την ίδια τη ζωή. (Αναμφισβήτητα λοιπόν δεν υπάρχει πιο όμορφο συναίσθημα, από το να αποτελεις μέρος μιας ομάδας που μαθαίνει ν' αγαπά το περιβάλλον της και κατ' επέκταση τον κόσμο ολόκληρο).

Μαρία Ζαμπετάκη

Η συμμετοχή μου στην Περιβαλλοντική Ομάδα ήταν ένα γεγονός καθοριστικό, που σημάδεψε τα σχολικά μου χρόνια. Μέσα από την άψογη συνεργασία, την εποικοδομητική ανταλλαγή απόψεων και την έντονη κριτική στάση που τηρούσαμε απέναντι σε καθετί έμαθα να επιζητώ το ωραίο και να αποστρέφομαι το άσχημο. Τώρα πλέον η προστασία του περιβάλλοντος νιώθω ότι με αφορά άμεσα και αισθάνομαι την ανάγκη να συμβάλω με όποιο τρόπο μπορώ στη δημιουργία ενός καλύτερου και πιο καλαίσθητου κόσμου.

Δρυδάκη Χρυσούλα

Η εκδοτική δραστηριότητα στα πλαίσια της Π.Ε.

Στα πλαίσια εφαρμογής προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, παράγεται ένα πλούσιο έντυπο υλικό (λευκώματα, εφημερίδες, κείμενα εκδηλώσεων κ.τ.λ.) και κυκλοφορεί είτε απευθείας από τα σχολεία, είτε από τα Γραφεία Π.Ε. των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης των Νομαρχιών. Δείγματα τέτοιου έντυπου υλικού παραθέτουμε σ' αυτές τις σελίδες:

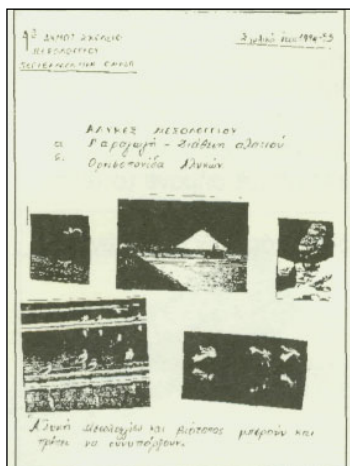
Η εκδοτική δραστηριότητα σχολείων της Α/θμιας Εκπαίδευσης

1ο Δημοτικό σχολείο Ναυπάκτου.

Θέμα: «Κυκλοφορία και ηχορύπανση στην πόλη μας»

Στόχοι της εργασίας των μαθητών της Β' τάξης, ήταν: «να μετρηθεί η ροή της κυκλοφορίας κτά είδος οχήματος και συνολικά. Να μετρηθεί η ηχορύπανση που προκαλείται. Να διερευνηθούν οι επιπτώσεις στον άνθρωπο και στο περιβάλλον...»

4ο Δημοτικό σχολείο Μεσολογγίου.

Θέμα: «α. Παραγωγή - Διάθεση αλατιού, β. Ορνιθοπανίδα Αλυκών.»

Απόσπασμα από τον επίλογο της εργασίας:

«...Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί γονείς, φίλοι συμμαθητές και σεβαστοί μας δάσκαλοι, εμείς οι μαθητές της ΣΤ' τάξης πήραμε το πρώτο μας βάπτισμα από το περιβάλλον και την περιβαλλοντική εκπαίδευση. Ήταν μια ευχάριστη

απασχόληση η οποία μας ξεκούραζε από το άγχος των μαθημάτων και μας έφερε σε άμεση επαφή με το περιβάλλον. Ευχόμαστε σ' όλους τους συμμαθητές μας να συνεχίσουν το δικό μας έργο και να συμπληρώσουν τις όποιες αδυναμίες είχαμε στην προσπάθειά μας αυτή. Εμείς αν μας δοθεί η ευκαιρία θα συνεχίσουμε στο γυμνάσιο γιατί το περιβάλλον είναι υπόθεση όλων μας.

ΚΑΛΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΕ ΟΛΟΥΣ
Ιούνιος 1995, Μαρία Πρεβεζάνου,
τάξη ΣΤ,' Αρχηγός Π.Ο

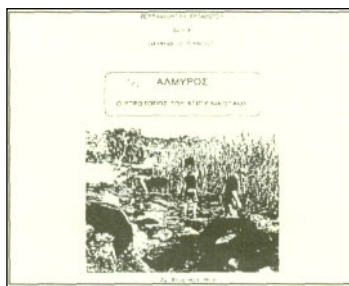
Η εκδοτική δραστηριότητα σχολείων της Β/θμιας Εκπαίδευσης

Λύκειο Αγίου Στεφάνου

2ο Γυμνάσιο Κηφισιάς: «Το νερό και η Κηφισιά», 3ο Λύκειο Αχαρνών: «Εκδρομή στη λίμνη Κερκίνη», Γυμνάσιο Αγίου Στεφάνου: «Ας ζωγραφίσουμε το σχολείο μας με καινούργια χρώματα», 2ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου: «Και...έκθεση σκουπιδιών», 2ο Λύκειο Κηφισιάς: «Στη μαγεία της Κλειτορίας», 3ο Γυμν. Αχαρνών: «Το σχολείο έξω από το σχολείο», 4ο Γυμν. Ν. Ιωνίας: «Οι ελεύθεροι χώροι στη γειτονιά μας», Λύκειο Αγ. Στεφάνου: «Στου Χελμού την ολόλευκη ράχη», 1ο ΤΕΛ Αχαρνών: «Πτηνοτροφείο, λαχανόκηπος, ανθόκηπος», Γυμν. Άνοιξης: «Γνω-

ριμία με την Άνοιξη», 7ο Γυμν. Αχαρνών. «Μενίδι: Γνωριμία με τις γειτονιές του», Γυμν. Γλυκών Νερών: «Γνωριμία με τα Γλυκά Νερά», 2ο Λύκειο Παπάγου: «Η γειτονιά του σχολείου μας», 2ο Γυμν. Μελισίων: «Ανακύκλωση», 1ο Λύκειο Αμαρουσίου: «Τα νερά του Αμαρουσίου», 3ο Λύκειο Χαλανδρίου: «Ρεματιά Χαλανδρίου», Λύκειο Λυκόβρυσης: «Αποστολή στην Κλειτορία», 3ο Γυμν. Αμαρουσίου: «Στερεά απόβλητα και ανακύκλωση», 3ο Γυμν. Κηφισιάς: «Ο Κηφισός: Χθες -Σήμερα - Αύριο», «Π.Ε. και ειδικές ανάγκες: Άρθρο Χ. Παλιοκώστα και Μ. Χαϊκάλη», 2ο Γυμν. Βριλησίων: «Εργαστήριο Φυσικής - Χημείας και το Περιβάλλον.»

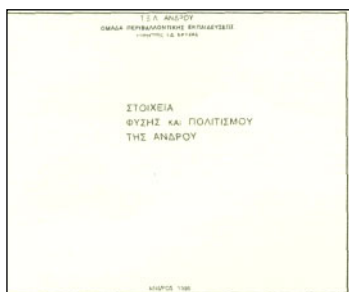
2ο Γυμνάσιο Αγ. Νικολάου Κρήτης

Θέμα: «Αλμυρός, ο υγρότοπος του Αγίου Νικολάου»

Από τα συμπεράσματα των παι-

διών:

«...Η τουριστική ανάπτυξη θα πρέπει - αν θέλει να συνεχιστεί - να "συμμαχήσει" με κάθε είδους ζωή της περιοχής μας. Δικαίωμα στη ζωή έχουν όχι μόνο οι άνθρωποι, αλλά και τα πουλιά, οι χελώνες, οι πελαργοί, οι βάτραχοι, τα καλάμια και τα σκοίνα».

ΤΕΛ Ανδρου

Θέμα: «Στοιχεία Φύσης και Πολιτισμού της Ανδρου»

Οι μαθητές με πολλή διάθεση ασχολήθηκαν με τα εξής υποθέματα: Για τις ξερολιθιές, για την χλωρίδα, το σπή-

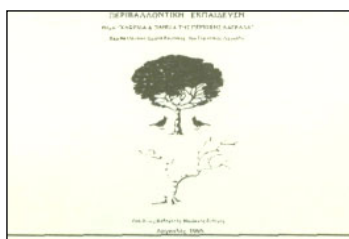
λαιο του Αλαδινού, γεύσεις Ανδριώτικης μαγειρικής, Ανδριώτικα χοιροσφάγια, για την πανίδα, με αφορμή το νερό, δεισιδαιμονίες - προλήψεις - παιχνίδια, στοιχεία ντοπιολαλιάς, (με τους ιδιωματοπισμούς της Ανδρου σε ενδιαφέρον γλωσσάρι).

Γυμνάσιο Ασβεστοχωρίου

Θέμα: «Ήθη και έθιμα του Ασβεστοχωρίου μέσα στο χρόνο»

«...αναμφίβολα τα έθιμα και κατ'επέκταση η παράδοση ενός τόπου δένει τους ανθρώπους μ' αυτόν, συγκρατεί και συνεχίζει τις κοινωνικές ομάδες...»

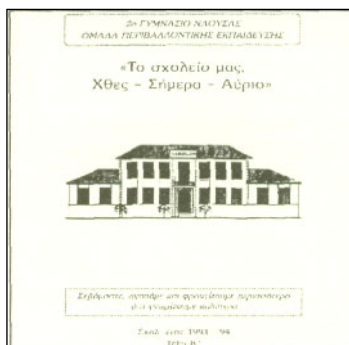

2ο Γυμνάσιο Λαγκαδά

Θέμα: «Χλωρίδα και πανίδα της περιοχής Λαγκαδά»

Από τις προτάσεις των παιδιών:

«...να ιδρυθεί Κέντρο Φυσικού Περιβάλλοντος στο Δήμο Λαγκαδά με σκοπό την απόκτηση περιβαλλοντικής συνείδησης των κατοίκων και σύνταξης περιβαλλοντικών μελετών για το οικοσύστημα της περιοχής...»

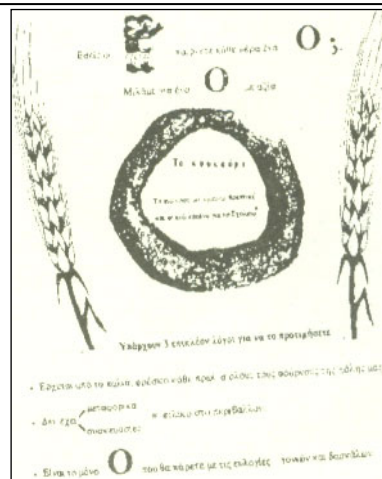
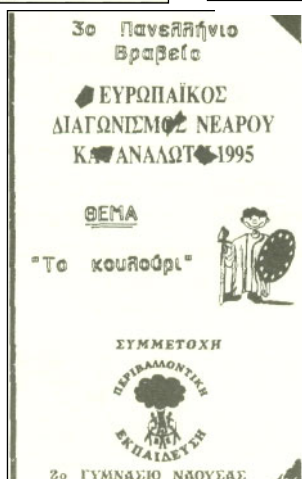
2ο Γυμνάσιο Νάουσας

Θέμα: «Το σχολείο μας Χθες - Σήμερα - Αύριο»

Από τις προτάσεις των μαθητών:
«...να βρεθεί νέο οικόπεδο και να κτιστεί νέο σύγχρονο γυμνάσιο. Μόνο έτσι θα μπορέσουν να γκρεμιστούν όλα τα ακαλαίσθητα οικοδομήματα

που πλαισίωσαν το Λάππειο, θα αναδειχθεί το παραδοσιακό κτίριο και με μια διαμόρφωση θα μπορέσει να παίξει έναν νέο ρόλο σαν μουσείο...»

Από το ίδιο γυμνάσιο που πήρε το 3ο πανελλήνιο βραβείο στον «ευρωπαϊκό διαγωνισμό νεαρού καταναλωτή 1995» με θέμα: «το κουλούρι» «...είναι το μόνο Ο που θα πάρετε με τις ευλογίες γονιών και δασκάλων».

Η εκδοτική δραστηριότητα των Γραφείων Π.Ε. των Δ/σεων Εκπ/σης

Δ/ση Α/θμιας εκπ/σης Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Νηπιαγωγείο Σπαρτίλλα: «Τα λουλούδια του χωριού μας», 1ο Ειδικό Δ.Σ. Κέρκυρας: «Περιποίηση σχολικού χώρου», Δ.Σ. Αχαράβης: «Λιμνοθάλασσα Αντινιότη», 12ο Δ.Σ. Κέρκυρας: «Δάσος-φωτιές-αναδάσωση», Δ.Σ. Βασιλατικών: «Η ελαιοκαλλιέργεια στον τόπο μας», Δ.Σ. Βίρου: «Οι εκκλησίες του χωριού μας», Δ.Σ. Αγρού: «Λατομεία Χωρεπισκόπων», Δ.Σ. Περούλαδων: «Μελέτη Παράδοσης - Λαογραφίας Περούλαδων», Δ.Σ. Άνω Κορακιάνας: «Σκουπίδια - ανακύκλωση», Δ.Σ. Αγίου Μάρκου: «Προστασία ακτών και θαλασσών», Δ.Σ. Γουβιών: «Η ανάγκη προστασίας

των θαλασσών», Δ.Σ. Τε-μπλονίου: «Ανακύκλωση σκουπιδιών», Δ.Σ. Κασσιόπης: «Το φρούριο της Κασσιόπης», Δ.Σ. Σφακερών: «Το περιβάλλον του χωριού μας», Δ.Σ. Τιμαρίου: «Προστασία ακτών και θαλασσών», Δ.Σ. Σινιών Β': «Το παλιό χωριό "Παλιές Σινιές"», Δ.Σ. Σγουράδων: «Το δάσος», Δ.Σ. Περίθειας: «Ιστορία και παράδοση Περίθειας».

Από τις σκέψεις των παιδιών μας: «...Πρέπει να προσπαθήσουμε όλοι για να σωθούμε από το χάος που οι ίδιοι δημιουργήσαμε στον πανέμορφο πλανήτη, τη Γη μας. Ας προσπαθήσουμε όλοι μαζί. Να δείτε, θα τα καταφέρουμε!...»

ΒΟΥΛΑ ΖΩΤΑΛΗ

Στ' τάξη Δημ. Σχολ. Κοντοκαλιού

Δ/ση Α/θμιας εκπ/σης Δυτ. Αττικής

Λεζάντες που πρότειναν τα παιδιά κατά τμήματα στα θέματα που δούλεψαν στα πλαίσια της Π.Ε.

2ο Μεγάρων: «Γιατρέψτε το κόσμο του σήμερα για τα παιδιά του αύριο», 4ο Μεγάρων: «Κρατείστε με γερά... γιατί δεν νιώθω καλά», 10ο Περιστερίου: «Το όνειρο μιας νέας ζωής», 17ο Ν. Λιοσίων: «Ο πλανήτης μας πεθαίνει, η ζωή του βρίσκεται στα χέρια μας», 5ο Πετρούπολης: «Εμπρός βοηθάτε να "σηκώσουμε" τον κόσμο», 5ο Μάνδρας: «Τα παιδιά αγαπούν τη γη. Εσείς;», 10ο Κορυδαλλού: «Η γη εκπέμπει 505», 7ο Αγ. Αναργύρων: «Θέλουμε το χαμόγελο... φροντίζουμε τη φύση», 9ο Κορυδαλλού: «Ενωμένοι θα κλείσουμε τις πληγές του κόσμου», Δημ. ΦΥΛΗΣ: «Ας προσπαθήσουμε όλοι μαζί για ένα καλύτερο αύριο», 3ο Ελευσίνας: «Παίρνουμε τη ζωή στα χέρια μας», 8ο Αιγάλεω: «Ενωμένοι χαρίστε το "όνειρο" στη γη», 4ο Καματερού: «Η αγάπη είναι το καλύτερο όπλο

για να σώσουμε τον κόσμο», 7ο Αιγάλεω: «Τα παιδικά μου χέρια αγκαλιάζουν τον κόσμο», 9ο Κορυδαλλού: «Η ζωή σου - ζωή μου. Η καταστροφή σου - ο θάνατος μου», 8ο Χαϊδαρίου: «Ο πλανήτης κινδυνεύει, εμείς τι κάνουμε;», 19ο Αιγάλεω: «Μαζί σε μια σταυροφορία για το περιβάλλον», 8ο Κορυδαλλού: «Είμαστε παιδιά. Το μέλλον μας ανήκει. Υπάρχει όμως μέλλον γι' αυτόν τον πλανήτη;», 8ο Αγ. Βαρβάρας: «Όχι άλλες πληγές... Ο κόσμος ανήκει στα παιδιά», 4ο Αγ. Αναργύρων: «Μη πληγώνετε τη γη με τα λάθη σας», 9ο Αιγάλεω: «Μεγάλοι και μικροί να σώσουμε τη γη», 14ο Αιγάλεω: «Ας κάνουμε τον κόσμο σαν ένα παιδικό χαμόγελο», 3ο Ν. Περάμου: «Είμαστε το μέλλον... Σταματείστε τις πληγές του πλανήτη», 14ο Χαϊδαρίου: «Ας σώσουμε τον πλανήτη μας. Αδιαφορία σημαίνει συμμετοχή στην καταστροφή του», 3ο Μάνδρας (συνεργαζόμενο σχολείο UNESCO): «Τι κάνατε στην ασπίδα της γης;», 22ο Αιγάλεω: «Η γη χαμογελά στη σωτηρία της», 12ο Κορυδαλλού: «Ας ενώσουμε τα χέρια για να σώσουμε το πολυτιμότερο πετρέδι από το δαχτυλίδι του σύμπαντος».

Δ/ση Β/θμιας εκπ/σης Ανατ. Αττικής

1. Λύκειο Λαυρίου
Θέμα: «Υγρότοποι - Λίμνη Κερκίνη Σερρών»

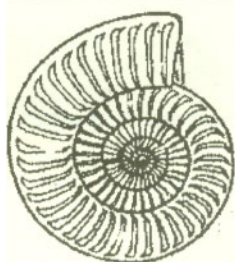
2. 1ο Λύκειο Αμαρουσίου
Θέμα: «Σχολικό περιβάλλον - το γράψιμο στους τοίχους και τα θρανία»

3. Ελληνογαλλική Σχολή «Αγιος Ιωσήφ»

Θέματα: «Το σχολείο μας, ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον του σχολικού χώρου» (Α' Γυμνάσιο). «Γο περιβάλλον του σχολείου μας και οι ανθρωπίνες δραστηριότητες σ' αυτό» (Β' Γυμνάσιο). «Ηλιακή ενέργεια. Παραγωγή-κατανάλωση και το Ηλιακό Χωριό της Πεύκης» (Γ' Γυμνάσιο).

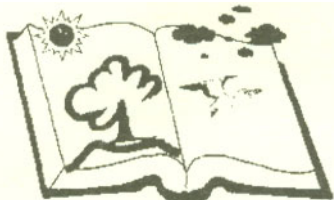
Εφημερίδες Περιβαλλοντικών ομάδων των Σχολείων

Περιβαλλοντική
ΓΕΝΕΣΗ

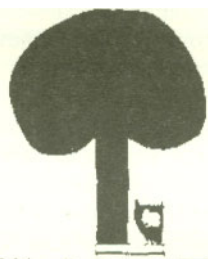
ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΦΘΙΩΤΙΔΑ
ΛΑΜΙΑ * ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΥ & ΜΑΝΩΛΙΑΟΥ 2 Τ.Κ. 35100 Φ ΕΤΟΣ 1ο * ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 2 * ΙΟΥΝΙΟΣ 1995

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ * ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΓΙΑ ΧΑΡΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ
ΠΑΙΔΕΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΜΕΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΙΕΦΥΝΙΗΣ Α' ΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Ν. ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
ΚΥΠΡΟΥ 20 ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ Τ.Κ. 30200-ΤΗΛ: 063125825 - FAX: 24895-ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 95 ΦΥΛΛΟ 4ο ΔΡΧ

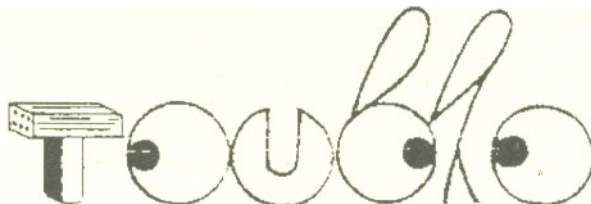
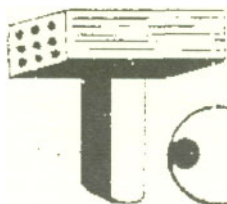
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ
ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Ν. ΧΑΝΙΩΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ Π.Ε.:
Σ. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 65-ΧΑΝΙΑ

Τυπογραφείο:
ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΑΚΗΣ Ο.Ε.
Τηλ.: 0821/92482

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1995 ΦΥΛΛΟ 3

Περιοδική έκδοση
της Περιβαλλοντικής ομάδας
του 1ου Γυμνασίου Ν. Ιωνίας ΓΕΙ

Αριθμός φύλλου 3 Ν. Ιωνία Φεβρουάριος 1995

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΣΤΥΜΦΑΛΙΑΣ ΑΡ. 2 ΙΟΥΛΙΟΣ 1995

Η «Εικόνα» κατά Νομαρχίες

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΥΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ Π.Ε. ΚΑΤΑ ΝΟΜΑΡΧΙΕΣ

Θα συνεχίζεται σταθερά η δημοσίευση των συγκεντρωτικών καταστάσεων των σχολείων που εφαρμόζουν προγράμματα Π.Ε. κατά Νομαρχίες και αποστέλλονται στην ΠΕΕΚΠΕ από τους υπευθύνους Π.Ε. των νομών.

Επειδή ήδη υπάρχει μεγάλος όγκος ανάλογου υλικού και τελειώνει η σχολική χρονιά, σε επόμενο τεύχος η στήλη - που καθιερώνεται εφεξής στο έντυπο - θα προσπαθήσει να δημοσιεύσει κατά το δυνατόν ολόκληρο το υλικό, ώστε να έχει κανείς μια συνολική αντίληψη του έργου που συντελείται για την Π.Ε. στα σχολεία.

ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΔΡΑΜΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΗΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ

Υπεύθυνη Π.Ε. **ΚΑΙΤΗ ΚΟΡΩΝΗ-ΠΟΛΙΤΗ**.

2ο Δ.Σ. Μελετώ και φροντίζω το σχολείο μου και το περιβάλλον του, 2ο Δ.Σ. Ιστορικά μνημεία πόλης - Καθαριότητα της γειτονιάς - Σχολικός κήπος - Το Σχολείο μας, 5ο Δ.Σ. Τα κτίσματα του Κορυλόβου, 6ο Δ.Σ. Η μεσογειακή φώκια, 7ο Δ.Σ. Εξωραϊσμός αυλείου σχολικού χώρου και πλατείας Στενημάχου - Ανακύκλωση χαρτιού και αλουμινίου, 8ο Δ.Σ. Βασικά φυτά που καλλιεργούνται στο Νομό μας, (ο Δ.Σ. Σπορείο Φυτώριο Καλλιέργεια λαχανικών και λουλουδιών - Η παράδοση στο Ν. Δράμας μέσα από τα ήθη και έθιμα, ενδυμασία, τους χορούς και τα τραγούδια των κατοίκων του, 10ο Δ.Σ. Η κτηνοτροφία στο Νομό Δράμας, 12ο Δ.Σ. Το σχολείο μας (εκπαιδευτήρια), 13ο Δ.Σ. Οι λιγνίτες της Δράμας, 14ο Δ.Σ. Η περιοχή των Κομνηνών από παλιά ως σήμερα, Αλλαγές καλές ή κακές, 15ο Δ.Σ. Η πανίδα της χώρας μας, Τα πουλιά, 1ο Ειδικό Σχολείο Φροντίδα και προστασία του άμεσου περιβάλλοντος, Δ.Σ. Αρκαδικού Δενδροφύτευση του αυλείου χώρου του σχολείου. Εξωραϊσμός της αυλής, Δ.Σ. Νέας Αμισού Δημιουργία μαθητικών βιβλιοθηκών κατά τάξη σχετικών με περιβαλλοντικά θέματα, Το καμένο δάσος, Δ.Σ. Νέας Σεβάστειας Η εκκλησία του χωριού μας, Δ.Σ. Ταξιαρχών Το μοναστήρι του χωριού μας, Δ.Σ. Αργυρούπολης Ανακύκλωση, 2ο Δ.Σ. Αγ. Αθανασίου Φυτοφάρμακα, λιπάσματα, Ωφέλειες, Βλάβες, προστασία του φυσικού περιβάλλοντος - Ανακύκλωση υλικών - Έρευνα για την ιχθυοκαλλιέργεια στο Νομό Δράμας, 1ο Δ.Σ. Αγ. Αθανασίου Το σχολείο μας χτες και σήμερα, 1ο Δ.Σ. Καλαμπάκιου Οι λιγνίτες του Ν. Δράμας - Φυτοφάρμακα - Η εκκλησία του χωριού, Δ.Σ. Καλαμώνα Δενδροφύτευση του αυλείου χώρου του σχολείου, Δ.Σ. Καλού Αγρού Το νερό, Δ.Σ. Κεφαλαρίου Δενδροφύτευση αυλείων χώρων του Σχολείου και κοινωτικών χώρων, Δ.Σ. Κουδουνίων Πιθανή μόλυνση της ατμόσφαιρας από την Αθηναϊκή χαρτοποιία, χρήση προστατευτικών φίλτρων, Δ.Σ. Κυργίων Το σχολείο μας - Η εκκλησία του χωριού μας, Δ.Σ. Μαυρόβατου Το ξωκλήσι της Ζωοδόχου Πηγής, Δ.Σ. Μικροχωριού Η επέμβαση του ανθρώπου στο Φυσικό περιβάλλον, Δ.Σ. Νεροφράκτη Ευαισθητοποίηση των μαθητών και προσπάθεια για τη μείωση της μόλυνσης του περιβάλλοντος - Συλλογή ανακυκλώσιμης χαρτικής ύλης, Δ.Σ. Νικηφόρου Ιστορία του σχολείου - Σχολικός κήπος, Δ.Σ. Νευροκοπίου Καλλιέργεια της πατάτας γενικά σε ολόκληρη την Ελλάδα και ειδικότερα στο Λεκανοπέδιο Νευροκοπίου, Δ.Σ. Ξηροποτάμου Αλληλεπίδραση Φυσικού και Κοινωνικού Περιβάλλοντος, Δ.Σ. Παρανεστίου Σημασία του δάσους στη ζωή του ανθρώπου -

Δενδροφύτευση - Δημιουργία ανθόκηπου, Δ.Σ. Ποταμών Νέστος, 2ο Δ.Σ. Προσοτσάνης Πανίδα και χλωρίδα του όρους Φαλακρού, Δ.Σ. Φωτολίβους Τα ζώα του Νομού μας.

ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Υπεύθυνος Π.Ε. Α. ΚΕΚΕΣ

Γυμνάσιο Αρεόπολης «Εισαγωγές ξενικών ειδών-αναδασώσεις»
Συντονιστής: Μιχαήλ Τσιάκκιρος

Γυμνάσιο Γυθείου «Ανακύκλωση χαρτιού». Συντονιστής: Γεώργιος Πετροπουλάκης

Γυμνάσιο Καστορείου «Χλωρίδα - Πανίδα - Οικιστικά Ζητήματα»
Συντονίστρια: Θεοδώρα Δαρειώτη

Γυμνάσιο Ξηροκαμπίου α) «Ανακύκλωση χαρτιού». Συντονίστρια Ιωάννα Σοφού-Χιώτη β) «Ανθρωπογενές Περιβάλλον της περιοχής Ξηροκαμπίου, Μουσικά Όργανα». Συντονίστρια: Ελένη Κομνηνού

2ο Γυμνάσιο Σπάρτης α) «Ένα χωριό (το Καστόρι), σε άμεση σχέση με το περιβάλλον», β) «Καταγραφή επαγγελματιών στην περιοχή Σπάρτης». Συντονιστής: Νικόλαος Λαμπρόπουλος

3ο Γυμνάσιο Σπάρτης α) «Κατασκευή Μετεωρολογικού Σταθμού». Συντονιστής: Δημήτριος Μαστρογιαννόπουλος, β) «Συγκρότηση πυρήνα Μουσείου Τεχνολογίας». Συντονιστής: Κωνσταντίνος Γιαννουλάς, γ) «Ανακύκλωση χαρτιού». Συντονιστής: Δημήτριος Μαστρογιαννόπουλος

Λύκειο Αρεόπολης «Οι εκκλησίες της Μάνης». Συντονίστρια: Φωτεινή Λαγούση

Λύκειο Γυθείου «Αναδάσωση». Συντονίστρια: Αναστασία Διαμαντάκου

Λύκειο Καστορείου «Χλωρίδα - Πανίδα - Οικιστικά Ζητήματα. Ανθρωπογενές Περιβάλλον». Συντονίστρια: Θεοδώρα Δαρειώτη

Λύκειο Μολάων «Δομή και λειτουργία φυσικού περιβάλλοντος (οικοσύστημα)». Συντονιστής: Δημήτριος Παπαδόπουλος

Λύκειο Νεάπολης «Τουρισμός και Περιβάλλον». Συντονιστής: Παναγιώτης Λαός

1ο Λύκειο Σπάρτης «Πολιτισμός και Σπάρτη (τελευταία 2οετία)». Συντονίστρια: Ελένη Καραγιαννοπούλου

Επίσης ένα σύνολο δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών σε ποικίλους χώρους, συνεχίζουν να αναπτύσσονται τόσο στα σχολεία όσο και στο Τμήμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ

Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Υπεύθυνη Π.Ε. ΦΑΝΗ ΒΛΑΧΟΥ

1ο Γυμνάσιο Βέροιας. Θέμα: «Τριπτόταμος Μπαρμπούτα Το ποτάμι της Βέροιας». Παιδαγ. ομάδα: Ακριβόπουλος Μιχαήλ ΠΕ4, Αδαμοπούλου Μαίρη ΠΕ3. Μαθητές: 40 εθελοντές από

όλα τα τμήματα της Α' τάξης.

2ο Γυμνάσιο Νάουσας. Θέμα: «Ο πράσινος καταναλωτής». Παιδαγ. ομάδα: Βλάχου Φάνη ΠΕ4, Νούση Ευδοξία ΠΕ6. Μαθητές: 43 εθελοντές από τα τμήματα Β3 και Β4.

2ο Γυμνάσιο Νάουσας. Θέμα: «Το βουνό μας και μεις». Παιδαγ. ομάδα: Μέσκος Γιώργος ΠΕ4, Πέtkος Δημήτρης ΠΕ11. Μαθητές: 33 εθελοντές από τα τμήματα Β1, Β2.

3ο Γυμνάσιο Νάουσας. Θέμα: «Οι Υγρότοποι της Νάουσας». Παιδαγ. ομάδα: Κύρου Νικόλαος ΠΕ4, Μπάτσης Απόστολος ΠΕ11, Ναζηρίδου Μυροφόρα ΠΕ2, Τάκης Γιώργος ΠΕ4. Μαθητές: 71 εθελοντές από όλες τις τάξεις.

1ο Γυμνάσιο Αλεξάνδρειας. Θέμα: «Ζώα που κινδυνεύουν με εξαφάνιση». Παιδαγ. ομάδα: Καρακασίδου Ελισάβετ ΠΕ15. Μαθητές: 26 του Α1 τμήματος.

Γυμνάσιο Μαρίας. Θέμα: «Μεγάλο Ρεύμα, το ποτάμι μας». Παιδαγ. ομάδα: Παναγιωτίδης Παναγιώτης ΠΕ4, Γιόκαλας Γρηγόριος ΠΕ4, Γιομπλιάκης Δημήτριος ΠΕ3. Μαθητές: 23 της Α' τάξης.

Γυμνάσιο Τρικάλων. Θέμα: «Ζώα που κινδυνεύουν με εξαφάνιση». Παιδαγ. ομάδα: Λολίδου Μαρία ΠΕ4. Μαθητές: Όλοι οι μαθητές της Β' τάξης.

ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Υπεύθυνη Π.Ε. Β. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ

1ο Γυμνάσιο Τυρνάβου «Ρύπανση στην πόλη του Τυρνάβου και την ευρύτερη περιοχή»

Γυμνάσιο Φαλάνης «Ανακύκλωση αλουμινίου και γυαλιού»

7ο Λύκειο Λάρισας «Ανακύκλωση άχρηστων υλικών»

10ο Γυμνάσιο Λάρισας «Διαμόρφωση σχολικού κήπου - Βιοκαλλιέργειες»

10ο Λύκειο Λάρισας «Σχολικός κήπος»

3ο Λύκειο Λάρισας «Γνωριμία με τα επαγγέλματα γεωπόνου και κηπουρού»

2ο ΤΕΛ Λάρισας «Γνωριμία μαθητών με εργασιακό περιβάλλον. Εργασιακό περιβάλλον και υγεία»

2ο Λύκειο Λάρισα «Αντισύλληψη - Αμβλώσεις - Ενημέρωση - Κοινωνικές προεκτάσεις»

Γυμνάσιο Νίκαιας «Σωματική υγεία»

Γυμνάσιο Φαλάνης «Ρύπανση Πηνηίου ποταμού από τα απόβλητα των τυροκομείων της περιοχής»

Γυμνάσιο Πλατυκάμπου «Το δάσος και ο κόσμος του. Οι ταμειούχρες της περιοχής»

Λύκειο Νίκαιας «Ρύπανση - Αλλοίωση οικοσυστήματος - Μόλυνση υπογείων υδάτων»

7ο Λύκειο «Μελέτη υγροτόπων»

Γυμνάσιο Καλαμακίου «Ηθη, έθιμα, παραδόσεις του τόπου μας»

Γυμνάσιο Λιβαδίου «Ιστορικά και πολιτισμικά στοιχεία σε σχέση με το περιβάλλον - Περιβάλλον και τουρισμός - Αναδασώσεις»

2ο Γυμνάσιο Τυρνάβου «Καταγραφή - Μελέτη ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων, μνημείων και γλυπτών έργων τέχνης πόλης Τυρνάβου»

14ο Γυμνάσιο Λάρισας «Η ιστορία της Λάρισας μέσα από τα κτίσματα της»

2ο ΤΕΛ Λάρισας «ΛΑΡΙΣΑ: Από το χθες στο σήμερα - Παλαιά κτίρια - Μνήμες του χθες, προέκταση στο σήμερα»

6ο Λύκειο Λάρισας 1. «Η Αβερύφιος Γεωργική Σχολή της Λάρισας», 2. «Τα αρχαία θέατρα της Λάρισας».

ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Υπεύθυνος Π.Ε. Ν. ΝΤΙΚΟΣ

3ο ΤΕΛ Βόλου «Κοινωνία των εφήβων του 3ου ΤΕΛ - Κοινωνικό περιβάλλον»

Ε.Π.Λ. Βόλου Θεατρική παράσταση: «Ο μπαμπάς ο πόλεμος» του Ι. Καμπανέλλη

2ο ΤΕΛ Βόλου «Νεοκλασικά κτίρια του Βόλου και της περιοχής»

Γυμνάσιο Ν. Αγχιάλου α) «Ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία σε σχέση με το περιβάλλον», β) «Καλλιέργειες - Χημικά λιπάσματα και φυτοφάρμακα», γ) «Ανακύκλωση χαρτιού»

1ο Γυμνάσιο Ν. Ιωνίας «Πόσιμο νερό και ανακύκλωση»

3ο Γυμνάσιο Ν. Ιωνίας «Σχολείο και Περιβάλλον (ποδήλατο, κοινωνική πρόνοια, αστικό, πράσινο)»

Κλασ. Λύκειο Βόλου «Ιστορικά και πολιτισμικά στοιχεία σε σχέση με το περιβάλλον»

Γυμνάσιο Αγρίας «Υπερεκμετάλλευση των φυσικών ενεργειακών πόρων της γης και η επίδραση της στο περιβάλλον»

6ο Γυμνάσιο Βόλου «Πορταριά - Πυρκαγιά Πηλίου»

9ο Γυμνάσιο Βόλου 1) «Μελέτη του χώρου του σχολείου (Συγκρότημα Μουρτζούκου και της ευρύτερης περιοχής από το χθες στο σήμερα)», 2) «Πανίδα - Αλληλεπιδράσεις των οργανισμών με το περιβάλλον και μεταξύ τους»

5ο Λύκειο Βόλου «Τουριστικός Οδηγός Μαγνησίας»

ΤΕΛ Αλμυρού 1) «Χλωρίδα - Πανίδα», 2) «Περιβάλλον και ανάπτυξη», 3) «Ανακύκλωση»

Εκκλησιαστικό Λύκειο Βόλου 1) «Μοναστήρια του Ν. Μαγνησίας», 2) «Τοπικοί Άγιοι»

Λύκειο Αγρίας «Η αυλή των θαυμάτων» (θεατρική παράσταση)

8ο Γυμνάσιο Βόλου «Τροφικά πλέγματα»

Γυμνάσιο Ζαγοράς «Ιστορικά και πολιτισμικά στοιχεία σε σχέση με το περιβάλλον (τα ξωκκλήσια της περιοχής Ζαγοράς)»

Λύκειο Αγρίας «Ρύπανση του αέρα (εγκατάσταση μετεωρολογικού σταθμού και σταθμού μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης)»

2ο Γυμνάσιο Ν. Ιωνίας «Χλωρίδα - Πανίδα»

Ε.Π.Λ. «Δομή και λειτουργία του φυσικού περιβάλλοντος.

Ανθρωπογενές περιβάλλον»

Λύκειο Αλμυρού «Περιβάλλον - Διατροφή - Υγεία»

Γυμνάσιο Καναλιών «Φυτοφάρμακα - Χημικά - Λιπάσματα»

3ο Λύκειο Βόλου 1) «Πανίδα της Μαγνησίας», 2) «Μνημεία της πόλης Βόλου και Ν. Ιωνίας»

Γενικό Λύκειο Ν. Ιωνίας «Η θάλασσα στην Ελληνική παράδοση»

(Για το Πανελλήνιο Συνέδριο της UNESCO)

ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΧΑΝΙΩΝ

Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Υπεύθυνος Π.Ε. Σ. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Γυμνάσιο Χ. Σφακίων 1) «Λιμάνι Χ. Σφακίων», 2) «Οργάνωση και λειτουργία θερμοκηπίου». Συντονίστρια: Τασούλα Αικατερίνη

Γυμνάσιο Πλατανιάς 1) «Προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος κόλπου Πλατανιάς», 2) «Οι νέοι καταναλωτές και η διαφήμιση». Συντονίστρια: Συμεωνίδου Ελισάβετ

Γυμνάσιο Κολυμβαρίου «Ρύπανση - Φυτοφάρμακα - Ανακύκλωση». Συντονίστρια: Λιτσάκη Μαριέτα

6ο Γυμνάσιο Χανίων «Ηθη, έθιμα, τουρισμός στα Χανιά».

Συντονίστρια: Τασούλα Αικατερίνη

5ο Γυμνάσιο Χανίων 1) «Φαράγγι Σαμαριάς», 2) «Περίθαψη και υγεία στα Χανιά», 3) «Μελισσοκομικός συν/σμός Χανίων», 4) «Επεξεργασία λυμάτων Χανίων». Συντονίστρια: Τασούλα Αικ.

1ο ΤΕΛ Χανίων 1) «Εγκατάσταση και λειτουργία θερμοκηπίου». Συντονιστής: Παπαδάκης Φίλιππος, 2) «Πάρκα της πόλης των Χανίων». Συντονίστρια: Νικηφοράκη Γεωργία

ΤΕΛ Βρησών «Θερμοκήπιο - φυτώριο στο σχολείο». Συντονίστρια: Σαρχάνη Ευθαλία

ΤΕΛ Κισσάμου «Κατασκευή μικρού κήπου στο σχολείο». Συντονιστής: Βλαντάκης Γεώργιος

Ε.Π.Λ. Χανίων «Αρχιτεκτονική Χανίων: Χθες - σήμερα - αύριο». Συντονιστής: Μαχαιράς Περικλής

2ο ΤΕΛ Χανίων «Περιβάλλον και υγεία». Συντονιστής: Ζερβάκης Στέλιος

3ο Λύκειο Χανίων «Ιστορικά Μοναστήρια». Συντονίστρια: Γιομελάκη Κυριακή

Γυμνάσιο Παλιόχωρας 1) «Ανακύκλωση», 2) «Κάστρο της Παλιόχωρας». Συντονιστής: Ασημακόπουλος Απόστολος, 3) «Χλωρίδα-Φυτοφάρμακα». Συντονιστής: Λενταράκης Γεώργιος.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Σεμινάρια

Ημερίδες

Περιβαλλοντική Εκπ/ση και Αειφορική Ανάπτυξη UNESCO/UNEP • MIO/ECSDE • Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μεταξύ 26 και 30 Ιουνίου 1995, στην Αθήνα (Τριπόδων 28, Πλάκα) έλαβε χώρα μια συνάντηση ειδικών της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Ε.) από όλο τον κόσμο, με αντικείμενο τον αναπροσανατολισμό της τελευταίας σε σχέση με την Αειφορική Ανάπτυξη. Η συνάντηση αυτή οργανώθηκε από την UNESCO/UNEP, το Μεσογειακό Γραφείο Πληροφόρησης (MIO) και το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Κατά τις δύο πρώτες ημέρες επιλεγμένοι ομιλητές αναφέρθηκαν στις προόδους αλλά και στις αποτυχίες της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ασία, στη Λατινική Αμερική, στην Αφρική, στον Αραβικό Κόσμο, στη Β. Αμερική και στην Ευρώπη. Κατά τη διάρκεια των επόμενων ημερών δημιουργήθηκαν τέσσερις ομάδες εργασίας που ανέλαβαν να επεξεργαστούν τέσσερα θέματα, τα εξής:

1. Αποτελεσματικές στρατηγικές ενσωμάτωσης της Π.Ε. στην κυβερνητική πολιτική αλλά και στην πολιτική των μη κυβερνητικών οργανισμών. Τι είδους συνεργασίες είναι αναγκαίες σε διεθνές αλλά και τοπικό επίπεδο για την προώθηση της Π.Ε.
2. Ποιες πρέπει να είναι οι κατάλληλες στρατηγικές οι χρησιμοποιούμενες για την πληροφόρηση του κοινού. Τι είδους έρευνα και πειραματισμοί χρειάζονται για την προώθηση της Π.Ε.
3. Ποιοι πρέπει να είναι μερικοί αναπροσανατολισμοί όσον αφορά τις έννοιες, τους στόχους, το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την αξιολόγηση της Π.Ε. για να γίνει περισσότερο αποτελεσματική και «αρμόζουσα» στην υποστήριξη της αειφορικής (sustainable) ανάπτυξης. Τι είδους πρέπει να 'ναι τα υλικά που θα

πρέπει να χρησιμοποιηθούν.

4. Τι είδους χαρακτηριστικά και προσανατολισμούς πρέπει να έχει η εκπαίδευση μικρών και μεγάλων ανθρώπων στην Π.Ε. Τι είδους προγράμματα πεδίου (field projects) είναι απαραίτητα.

Περιληπτική εισήγηση δεύτερης ομάδας * Α. Πληροφόρηση του κοινού

Η Ομάδα θεώρησε πως υπάρχουν δυο ξεχωριστά θέματα για συζήτηση:

1. Πώς θα διασφαλίσουμε ότι η πληροφόρηση είναι κατάλληλη, αντικειμενική και καλής ποιότητας.
2. Πώς θα διασφαλίσουμε ότι θα φτάσει στο «σωστό» ακροατήριο.

Η ομάδα αναγνώρισε ότι:

- Υπάρχει ένα χάσμα μεταξύ της επισημονικής γνώσης (των ειδικών) και των πληροφοριών που διάφορες ομάδες δέχονται από τον τύπο. Αυτό οφείλεται εν μέρει στο ότι οι άνθρωποι των ΜΜΕ δεν είναι κατάλληλα εκπαιδευμένοι για να καταλάβουν την σημαντικότητα της πληροφορίας που έχουν να παρουσιάσουν.
- Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί έχουν ένα πολύ σημαντικό ρόλο να παίξουν, γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ των πηγών εξειδικευμένης πληροφόρησης και των πολυειδών κοινωνικών ομάδων που πιθανόν ενδιαφέρονται.
- Η Π.Ε. σε πολλά μέρη του κόσμου αντιμετωπίζεται σαν υπερβολή ή και πρόκληση ακόμη.
- Σε όλες τις χώρες υπάρχουν πολλά εμπόδια στο να πειστούν οι άνθρωποι που ελέγχουν τα ΜΜΕ να προ-

βάλλουν πληροφορίες περιβαλλοντικού περιεχομένου.

Προτάσεις

- Χρειάζεται ένας πλήρης παγκόσμιος κατάλογος των οργανισμών που προσφέρουν νέα με όλα τα στοιχεία τους.
- Χρειάζεται εκπαίδευση σε τρία επίπεδα:
 1. Στους ειδικούς, για να γίνουν ικανοί να δίνουν πληροφορίες με τέτοιο τρόπο, ώστε αυτές να γίνονται αποδεκτές από τα ΜΜΕ.
 2. Στις μη κυβερνητικές οργανώσεις, ώστε να γεφυρώσουν το χάσμα μεταξύ της γνώσης των ειδικών και των διαφόρων ομάδων της κοινής γνώμης.
 3. Στους ανθρώπους των ΜΜΕ, για να μπορέσουν να μεταδώσουν πληροφορίες με κατάλληλο τρόπο.
- Χρειάζονται προσπάθειες, για να τονωθεί το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και για να βοηθηθεί η τελευταία να αναγνωρίζει τις διαστρεβλώσεις των ΜΜΕ.
- Οι πληροφορίες για περιβαλλοντικά θέματα θα πρέπει να παρουσιάζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να φαίνεται πως αυτές έχουν σχέση με τις ομάδες του πληθυσμού στον οποίο απευθύνονται.
- Δε χρειάζεται να είναι προσανατολισμένες (οι πληροφορίες) προς καταστροφές. Μάλιστα, όπου είναι δυνατόν, πρέπει να προσανατολίζονται προς επιτυχημένες ιστορίες.
- Στην περίπτωση των διεθνών τηλεοπτικών καναλιών εκπαιδευτικά σεμινάρια για την Π.Ε. θα έπρεπε να οργανωθούν, ώστε το προσωπικό τους να

μπορεί να ετοιμάζει μικρά «φιλιμάκια» για περιβαλλοντικά θέματα.

- Οι ασχολούμενοι με την Π.Ε. θα έπρεπε να προσέχουν να μην είναι «διδασκαστικοί» στη συμπεριφορά τους (...πρέπει να κάνετε αυτό, πρέπει να κάνετε εκείνο...κτλ.)
- Σε κάποιες χώρες, οι κυβερνήσεις των οποίων συνεχίζουν να βλέπουν τους περιβαλλοντιστές σαν εχθρική δύναμη, πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες, ώστε αυτοί οι φόβοι να αποδειχτούν αβάσιμοι.

Β. Έρευνα και πειραματισμός

Για το θέμα αυτό η ομάδα εργασίας σημείωσε:

- Είναι λυπηρά λίγη η συστηματική έρευνα και ο πειραματισμός που έχει αναληφθεί σε παγκόσμια κλίμακα.
- Η ακαδημαϊκή έρευνα τείνει να διεξάγεται μέσα από σπουδές φοιτη-

τών. Αυτού του είδους οι έρευνες όμως είναι χρονοβόρες, συνεπαγόμενες «εξάτμιση» του αρχικού ενθουσιασμού και μικρό αντίκτυπο μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων τους. Επιπλέον τα αποτελέσματα αυτά δε γίνονται ευρύτερα γνωστά λόγω των πολύ λίγων περιοδικών που δημοσιεύουν άρθρα για την Π.Ε. και στα οποία μόνον ένα πολύ περιορισμένο κοινό έχει πρόσβαση.

- Τα μακροπρόθεσμα ευεργετήματα της έρευνας στην Π.Ε. δεν είναι ακόμα αναγνωρίσιμα ούτε από αυτούς που χρησιμοποιούν τα αποτελέσματά της, ούτε από τους χρηματοδότες. Για το γεγονός αυτό, πιθανά να είναι υπεύθυνοι ως ένα βαθμό και οι ίδιοι οι ερευνητές. Ατυχώς αυτοί είναι που δε μπόρεσαν να κάνουν αντιληπτή τη χρησιμότητα αυτή.

Προτάσεις

- Χρειάζεται τράπεζα δεδομένων που να αφορά την έρευνα και τους πειραματισμούς στην Π.Ε.
- Χρειάζεται να ενθαρρυνθεί ιδιαίτερα η ερευνητική εκείνη προσέγγιση που σχετίζεται με επίλυση προβλημάτων.
- Χρειάζεται να διατεθούν περισσότερα χρήματα για την έρευνα σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, σε κυβερνητικά και μη κυβερνητικά πλαίσια.
- Χρειάζεται να ενθαρρυνθούν έρευνες και πειραματισμοί τέτοιου είδους, που να μετατρέπουν τα αποτελέσματα τους σε θετική δράση.

ΑΛΕΚΟΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ

* Αναλυτικές αναφορές στις εργασίες των υπολοίπων τριών ομάδων, περιμένουμε από τους κ.κ. Ρονιώτη, Ψαλίδα και κα Τρικαλίτη.

Παρουσιάσεις Προγραμμάτων Π.Ε. Β. Αθήνας και Αν. Αττικής

ΟΡΓΑΝΩΣΗ:

ΚΟΥΣΟΥΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Υπεύθυνος Π.Ε. Δ/σεων Δ.Ε.

Β. Αθήνας & Αν. Αττικής

40 ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ

20-21 ΜΑΪΟΥ 1995

Σάββατο 20. 5 Πρωί

2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ, Γνωριμία με το Χαλάνδρι. 2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΗΦΙΣΙΑΣ, Εμένα με νοιάζει για το Σχολείο μου. 3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ, Ρέματα του Αμαρουσίου. ΓΥΜΝΑΣΙΟ & ΛΥΚΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΣΤΑΦΑΝΟΥ, Με λένε Βρυσάκι, ένας υγροβιότοπος σε κίνδυνο. ΛΥΚΕΙΟ ΛΥΚΟΒΡΥΣΗΣ, Αποστολή στην Κλειτορία. ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΛΥΚΩΝ ΝΕΡΩΝ, Γνωριμία με τα Γλυκά Νερά. ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΝΟΙΞΗΣ, Η Άνοιξη χθες και σήμερα. 1ο

ΛΥΚΕΙΟ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ, Μαρούσι, 1920-1940. Ε.Π.Λ. ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ, Χώροι του Αμαρουσίου. ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΕΝΤΕΛΗΣ, Πεντέλη.

Σάββατο 20.5 Απόγευμα

3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΗΦΙΣΙΑΣ, Το Σχολείο μας. 4ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ, Πάρνηθα, χλωρίδα πανίδα. 5ο ΛΥΚΕΙΟ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ, Τα κακώς κείμενα στο Περιβάλλον. 7ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΧΑΡΝΩΝ, Νερό για τη ζωή, ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ, Από το Περιβάλλον στην καλλιτεχνική δημιουργία. ΛΥΚΕΙΟ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ, ΤΕΛ ΚΟΡΩΠΙΟΥ, Πιθανές επιδράσεις στο περιβάλλον από τη λειτουργία του νέου αεροδρομίου Σπάτων. 1ο ΤΕΛ ΑΧΑΡΝΩΝ, Πάρνηθα. 1ο ΛΥΚΕΙΟ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ, Το δάσος

της Αγίας Παρασκευής. 6ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ, Ο Συνοικισμός.

Κυριακή 21.5 πρωί

2ο ΛΥΚΕΙΟ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ, Θέατρο Ρεματιάς Χαλανδρίου. 2ο ΛΥΚΕΙΟ ΚΗΦΙΣΙΑΣ, Το Σχολείο μας. 3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΧΑΡΝΩΝ, Οι άγνωστοι που ζουν δίπλα μας. 1ο ΓΥΜΝ. ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ, Η προσπελασιμότητα κοινόχρηστων χώρων για άτομα με κινητ. αναπηρίες. ΓΥΜΝ. Ν. ΙΩΝΙΑΣ, Περιβάλλον και Δημιουργία. 3ο ΛΥΚΕΙΟ ΑΧΑΡΝΩΝ, Εθνικός Δρυμός Πάρνηθας. ΓΥΜΝ. ΛΑΥΡΙΟΥ, Λαύριο, κτήρια-μεταλλουργία. ΤΕΛ Ν. ΙΩΝΙΑΣ, Διαφήμιση και κατανάλωση. ΤΕΛ Ν. ΙΩΝΙΑΣ, Μελέτη οικοσυστήματος της Πάρνηθας. 2ο ΛΥΚΕΙΟ ΠΑΠΑΓΟΥ, «Υμηπός».

Εκδηλώσεις Π.Ε. στην Κρήτη

Η έντονη επιμορφωτική δραστηριότητα για την περιβαλλοντική εκπαίδευση που ξεκίνησε την άνοιξη στην Κρήτη με εκδηλώσεις που έγιναν στο Ρέθυμνο, στο Ηράκλειο και στα Χανιά συνεχίστηκε και το φθινόπωρο ξανά στο Ηράκλειο. Λεπτομέρειες για κάθε επιμορφωτική συνάντηση θα αναφερθούν παρακάτω. Ωστόσο καταρχήν θα θέλαμε να τονίσουμε μια ποιοτική διαφορά στη δομή των επιμορφωτικών αυτών συναντήσεων από άλλες που έγιναν παλαιότερα στο νησί.

Η διαφορά αυτή τη φορά ήταν στο ότι έγινε προσπάθεια από τους οργανωτές να εφαρμόσουν, λίγο ή πολύ, τις αρχές της βιωματικής συμμετοχικής μάθησης μέσα από την οργάνωση εργαστηρίων, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν και να δοκιμάσουν οι ίδιοι τεχνικές τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν άμεσα στα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που εκπονούν ή προτίθενται να οργανώσουν. Παρακάτω γίνεται αναφορά

στα συγκεκριμένα συνέδρια στα οποία συμμετείχαμε.

ΠΕΘΥΜΝΟ. Διοργανώθηκε παιδαγωγικό σεμινάριο δύο ημερών με τίτλο «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Το όραμα ενός νέου σχολείου» στις 9-10 Μαρτίου 1995. Η οργάνωση έγινε από το γραφείο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Δ/σης Β/θμιας Εκπαίδευσης με τη συνεργασία της ΝΕΛΕ Ρεθύμνου.

Το πρόγραμμα περιείχε εισηγήσεις

σχετικές με γενικότερα παιδαγωγικά ζητήματα αλλά και ειδικότερα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, όπως: η διδασκαλία και η μάθηση κατά ομάδες εργασίας (Κανάκης Ι.), οι μέθοδοι συλλογής πρωτογενών στοιχείων στην Π.Ε. (Βαμβουκάς Μ.), αξιολόγηση και τρόποι σύνταξης ερευνητικής αναφοράς (Μακράκης Β.), κοινωνική και οικολογική κρίση και η έννοια της παιδείας (Παπαϊωάννου Σ.), η οργάνωση προγραμμάτων της Π.Ε. στο σχολείο (Κιμιωνής Γ.), η Π.Ε. και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών (Δίτσιου Μ.), τοπική ιστορία και Π.Ε. (Νικολουδάκη Ε.), η Π.Ε. ως εκπαιδευτική μεταρρύθμιση (Νύκτα Α.), οι παιδαγωγικές μέθοδοι στην Π.Ε. (Τσαλίκη Ε.), η πολυκλαδική προσέγγιση της Π.Ε.: Α.Π. Διαδικασίες και μέσα (Φλουρής Γ.), πολιτική κοινωνικοποίηση μέσα από την Π.Ε. (Χέλμης Σ.), η ευρωπαϊκή διάσταση μέσα από την Π.Ε. (Πασιάς Γ.).

XANIA: Η πρωτοβουλία για τη διοργάνωση αυτή τη φορά ήρθε από το Πολυτεχνείο Κρήτης, το οποίο σε συνεργασία με τη Δ/ση Β/θμιας Εκπ/σης του νομού και τη συμπαράσταση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης οργάνωσαν στις 11, 12 και 13 Μαΐου 1995 συμπόσιο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Στο πρώτο μέρος του συνεδρίου έγιναν εισηγήσεις με θέματα, όπως: «Η πολιτική του ΥΠΕΠΘ για την Π.Ε.» από εκπρόσωπο του υπουργείου, «Με τη σχεδία της Π.Ε. από τον κυβερνοχώρο στον περιβάλλοντα χώρο» από τον Δ. Κωστόπουλο, «Μεθοδολογικές προσεγγίσεις στην Π.Ε. - Ένα παράδειγμα» από την Ε. Τσαλίκη, «Πώς επιλέγεται ένα θέμα - Πώς αξιολογείται ένα πρόγραμμα: μερικές σκέψεις» από τη Σ. Πλατανισιώτη, «Αειφορική ανάπτυξη των φυσικών πόρων και υιοθέτηση οικολογικής συμπεριφοράς» από την Π. Κατσιρντάκη. Επίσης υπήρξαν ενδιαφέρουσες παρουσιάσεις σχετικές με το πλούσιο φυσικό περιβάλλον της Κρήτης, όπως: «Η κατάσταση των οικοσυστημάτων στην Κρήτη» από τον Μ. Μυλωνά, «Θαλάσσιο περιβάλλον και Π.Ε.» από τον Κ. Ντούνα.

Στο δεύτερο μέρος του συνεδρίου λειτούργησαν τα εξής δύο εργαστήρια:

α. «Παιδαγωγικές τεχνικές στην προσέγγιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Δραματοποίηση: Τουρισμός και αειφόρος ανάπτυξη» με συντονιστές τους Phil Sixsmith και Ελισάβετ Τσαλίκη.

β. «Περιβαλλοντικές τεχνικές που προωθούν την αειφορία (α. Διαβάζω τη φύση και την καταλαβαίνω, 2. Κομπλοστοποίηση και 3. Χατί από βουκαμβίλια)» με συντονίστρια την κ. Πόπη Κατσιρντάκη.

Το τρίτο μέρος περιλάμβανε ένα θεατρικό δρώμενο και παρουσίαση προγραμμάτων Π.Ε. των σχολείων των νομών της Κρήτης.

ΗΡΑΚΛΕΙΟ. Το τμήμα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Δ/σης Β/θμιας Εκπ/σης του νομού σε συνεργασία με τοπικούς φορείς οργάνωσε συνέδριο Π.Ε. στις 12, 13 και 14 Οκτωβρίου 1995. Στο εισαγωγικό μέρος του συνεδρίου έγιναν εισηγήσεις με θέματα: «Το πέμπτο κοινοτικό πρόγραμμα πολιτικής και δράσης για το περιβάλλον» από τον Φ. Χατζημικέ, «Π.Ε. πρόκληση σε ευρωπαϊκό επίπεδο» από την Α. Νικηφοράκη, «Σχεδιασμός και στόχοι της Π.Ε. στη χώρα μας» από την Σ. Πλατανισιώτη, εκπρόσωπο του ΥΠΕΠΘ.

Στο δεύτερο μέρος, το παιδαγωγικό, παρουσιάστηκαν εισηγήσεις με θέματα: «Ο ρόλος του υπεύθυνου Π.Ε. σε περιφερειακό επίπεδο» από τον Ι. Στυλιανάκη, «Οι βιωματικές προσεγγίσεις στην Π.Ε. Παράδειγμα: Η χρήση της δραματοποίησης» από τους Ε. Τσαλίκη και Ρ. Sixsmith, «Περιβαλλοντική αγωγή μέσα από το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων Π.Ε.» από τον Α. Αθανασάκη.

Επίσης στο δεύτερο μέρος, και ως συνέχεια της εισήγησης των Τσαλίκη-Sixsmith, πραγματοποιήθηκε εργαστήριο σχετικό με τη χρήση των τεχνικών της δραματοποίησης στη διερεύνηση των περιβαλλοντικών θεμάτων.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάστηκαν εισηγήσεις σχετικές με το περιβάλλον και τα προβλήματα της Κρήτης, όπως: «Χλωρίδα και πανίδα της Κρήτης - Μουσείο Φυσικής Ιστορίας» από τον Μ. Μυλωνά, «Θάλασσες και βιολογική ισορροπία» από τον Ι. Καρακάση, «Φαινόμενο του θερμοκηπίου, τρύπα του όζοντος. Επιπτώσεις στη ζωή» από τον Η. Βαρδαβά, «Προστασία των φυτών με μεθόδους φιλικές προς το περιβάλλον» από τον Ν. Μαλαθράκη, «Ενέργεια και περιβάλλον - Ήπιες μορφές ενέργειας» από τον Ι. Τζανετάκη, «Εξοικονόμηση φυσικών πόρων - Ανακύκλωση» από τη Χ. Φιλοξενίδου.

Παράλληλα παρουσιάστηκαν αντιπροσωπευτικά προγράμματα Π.Ε. των σχολείων τα οποία χρησιμοποίησαν διαφορετικές μορφές παρουσίασης όπως δραματοποίηση και θέατρο.

Β. ΤΣΑΛΙΚΗ

• Στο Λασιθί τον Ιούνιο (8-16.6.95), πραγματοποιήθηκαν από τη Δ/ση Πρωτοβάθμιας Εκπ/σης και το γραφείο Π.Ε. σειρά εκδηλώσεων με τον τίτλο «Δρώμενα 95»

Στις εκδηλώσεις παρουσιάστηκαν δημιουργικές δραστηριότητες των μαθητών των Δ.Σ. του νομού αλλά και των παιδιών των Νηπιαγωγείων.

• Διήμερο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με τίτλο: «Περιβαλλοντική Αγωγή και Εκπαίδευση - Περιβαλλοντικές Τεχνικές», πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης, στις 11 και 12 Μαρτίου 1995 με

διοργανωτή το Παγκρήτιο Εκπαιδευτήριο. Στις εργασίες του διήμερου συμμετείχαν ενεργά περισσότεροι από 200 εκπαιδευτικοί Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης.

Παράλληλα με τις εργασίες του διήμερου, λειτούργησαν 7 εκθέσεις στις εγκαταστάσεις του Παγκρήτιου Εκπαιδευτηρίου.

Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Στο προσυνέδριο για τα σχολεία Μακεδονίας - Θράκης πραγματοποιήθηκε στις 30 και 31 Μαρτίου 1995 στην αποθήκη του λιμανιού της Θεσσαλονίκης, συμμετείχαν 23 σχολεία με αφίσα - ζωγραφιά, εμπνευσμένη από την εργασία τους, γραπτή εργασία, παρουσίαση και έκθεση εποπτικού υλικού.

Διοργανώθηκε από την Δ/ση Β/θμιας Εκπαίδευσης Ν. Θεσσαλονίκης, σύμφωνα με έγγραφο του ΥΠΕΠΘ, στην προσπάθεια ενεργοποίησης των συνεργαζόμενων σχολείων της UNESCO.

Το πρόγραμμα εργασιών χωρίστηκε σε 4 θεματικές ενότητες: Θάλασσα και Πολιτισμός, Θάλασσα και Παράδοση, Θάλασσα και Ρύπανση, Θάλασσα - Τέχνη - Λογοτεχνία - Μουσική.

Κατά τη λήξη του συνεδρίου, στην εκδήλωση απονομής έγινε η βράβευση 3 συνεργαζόμενων σχολείων με την UNESCO που τελικά συμμετείχαν στην πανελλαδική συνάντηση στην Αθήνα, το Μάιο του 1995. Βραβεύτηκαν ακόμη 3 σχολεία για κάθε περίπτωση: καλύτερης ομαδικής εργασίας, καλύτερης αφίσας και καλύτερου εκθεσιακού χώρου. Επίσης δόθηκαν σε όλους τους συμμετέχοντες αναμνηστικά διπλώματα και η κεντρική αφίσα του συνεδρίου.

Διαπιστώθηκε ότι τα σχολεία που βραβεύτηκαν για την ομαδική εργασία προσέγγισαν το θέμα τους ολιστικά και χρησιμοποίησαν την εμπειρία τους από προγράμματα Π.Ε.

Στις 4 και 5 Μαΐου 1995 στην Κινέτα Αττικής έγινε το 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Συνεργαζόμενων Σχολείων της UNESCO.

Σ' αυτό συναντήθηκαν τα σχολεία που βραβεύτηκαν: ένα από την Κύπρο και οκτώ από την Ελλάδα, που διακρίθηκαν στα κατά τόπους προσυνέδρια.

Η συνάντηση ήταν άψογα οργανωμένη και είχε διαγωνιστικό χαρακτήρα. Το κλίμα που διαμορφώθηκε ήταν πολύ θετικό, καθώς και η επικοινωνία που αναπτύχθηκε μεταξύ καθηγητών και μαθητών ήταν πολύ εποικοδομητική. Ευχή όλων ήταν να συνεχιστεί ο θεσμός.

NANA ANTONIADOU

ΒΙΒΛΙΑ - ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Εφημερίδες

- «**ΤΡΙΤΟ**»
Φύλλα 12 και 13. Μηνιαία έκδοση της ομάδας Περιβάλλοντος του 3ου Λυκείου Πάτρας.
- «**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ & ΠΑΙΔΕΙΑ**»
Φύλλα 1, 2 & 3. Έκδοση Τμήματος Περιβαλλοντικής Εκπ/σης της Β/θμιας Εκπ/σης Ν. Χανίων
- «**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ**»
Φύλλο 4. Έκδοση Τομέα Περιβαλλοντικής Εκπ/σης της Δ/σης Β/θμιας Εκπ/σης Ν. Αιτωλοακαρνανίας
- «**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΓΕΝΕΣΗ**»
Φύλλο 2. Έκδοση Συντελεστών Π. Ε. στη Φθιώτιδα.
- «**Η ΙΣΤΡΙΑ ΖΩΗ**»
Φύλλα 17, 18 & 19. Διμηνιαία Έκδοση Λαογραφικού Συλλόγου Καλοχωριανών Μεραμπέλου.
- «**Τα Γλαρόπουλα**»
Αριθ. Φύλλου 1. Παιδική Helmera.
- «**Το Τούβλο**»
Αριθ. φύλλου 3. 1ο Γυμνάσιο Ν. Ιωνίας.
- **Εφημερίδα Κ. Π. Ε. Στυμφαλίας**, Αριθ. φύλλου 2.

Περιοδικά

- «**La Garantie Voyageuse**»
- «**Ταράζοντας τα νερά**»
Τεύχη 16, 17 & 18. Διμηνιαία έκδοση του Ελληνικού γραφείου της Greenpeace
- «**Ενημερωτικό δελτίο**» της Ελληνικής εταιρείας για την Προστασία του Περιβάλλοντος της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Αρ. φύλλου 4.
- «**ΦΥΣΗ και Οικολογία**»
Τεύχος 23. Τριμηνιαία έκδοση βιωματικής και βιοκεντρικής οικολογίας. «Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ 5.0.5.»
Ενημερωτικό Δελτίο, τεύχη 6 & 7.
- «**Εκτός ύλης**»
Τεύχη 7-8. Περιοδικό μαθητικών κοινοτήτων Λυκείου Αγίου Στεφάνου.
- «**ΟικοΕρευΝοΕυαίσθησιΟλοΓΙΑ**»
Φύλλο 4, 2ο Γυμνάσιο Καλύμνου.

Εκδόσεις

- «**Περιβαλλοντική Εκπ/ση**»
Δ/ση Δευτεροβάθμιας Εκπ/σης Ανατ. Αττικής.
- «**Μια αγκαλιά χαμόγελα**»
Δ/ση Πρωτοβάθμιας Εκπ/σης Δυτικής Αττικής. Τμήμα Περιβαλλοντικής Εκπ/σης.
- «**Το σχολείο μας, Χθες - Σήμερα - Αύριο**»
2ο Γυμνάσιο Νάουσας, Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπ/σης.
- «**Στοιχεία Φύσης & Πολιτισμού της Άνδρου**»
Τ.Ε.Λ. Άνδρου, Ομάδα Π.Ε.
- «**Πρακτικός Οδικός Οδηγός Πτομεμαΐδας**»
Ομάδα Π.Ε., 3ου Γυμνασίου Πτολεμαΐδας.
- «**Τα παιδιά μιλούν**»
Παιδική HELMERA.
- Π.Ε. στα Σχολεία - θέμα: «**Η Μεσογειακή Φώκια και το Θαλάσσιο Περιβάλλον**»
Έκδοση Εταιρείας για τη Μελέτη και την Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας.
- «**Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Κέρκυρα**»
Τεύχος 1. Δ/ση Πρωτοβάθμιας Εκπ/σης Ν. Κέρκυρας, Γραφείο Π.Ε.
- Ημερολόγιο 1996, 3ου Γυμνασίου Νάουσας «**Άλση και πάρκα της Νάουσας**»

Λευκώματα

- Ευρωπαϊκός Διαγωνισμός Νεαρού Καταναλωτού 1995. θέμα: **Το κουλούρι**, 3ο Πανελλήνιο Βραβείο, 2ο Γυμνάσιο Νάουσας.
- «**Κυκλοφορία και Ηχορύπανση στην πόλη μας**»
1^ο Δημοτικό Σχολείο Ναυπάκτου.
- «**Αλυκές Μεσολογίου**»
4ο Δημοτικό Σχολείο Μεσολογίου.
- «**Ήθη και έθιμα Ασβεστοχωρίου μέσα στο χρόνο**»
Γυμνάσιο - Λύκειο Ασβεστοχωρίου.
- «**Χλωρίδα & Πανίδα της περιοχής Λαγκαδάς**»

Περιβαλλοντική ομάδα 2ου Γυμνασίου Λαγκαδάς.

- «**Ναρκωτικά Γιατί;**»
Αγωγή υγείας, 2ο Γυμνάσιο Λαγκαδάς.
- «**Άλμυρός - ο υγρότοπος του Αγίου Νικολάου**»
2ο Γυμνάσιο Αγίου Νικολάου.

Παράρτημα Αττικής Εκδόσεις (Αρχείο)

- «**Οι ελεύθεροι χώροι της γειτονιάς μας**»
4ο Γυμνάσιο Ν. Ιωνίας.
- «**Πεντέλη**»
Πρόγραμμα Π.Ε.
Γυμνάσιο - Λύκειο Πεντέλης.
- α) «**Γνωριμία με τα Βριλήσια**»
β) **Εργαστήριο Φυσικής-Χημείας και περιβάλλον.**
Γυμνάσιο Βριλησίων.
- «**Μελέτη της Χλωρίδας και της Πανίδας της ευρύτερης περιοχής Αχαρνών**»
2ο Γυμνάσιο Αχαρνών.
- 1) «**Παραγωγή και χρήση της ηλεκτρικής ενέργειας**»
2) «**Ο κόσμος των Μυκηνών**»
Ελληνογαλλική Σχολή Αγίας Παρασκευής.
- «**Μενίδι: Γνωριμία με τους γείτονες του**»
7ο Γυμνάσιο Αχαρνών.
1) «**Σχολεία**»
2) «**Πυλώνες ή δάσος με τους πυλώνες**»
3) «**Ρέματα**» (Περπατώ εις το ρέμα...)
4) «**Σκουπίδια, Απόβλητα - Ρύπανση**»
5) «**Διαφήμιση (Ομορφος κόσμος λαμπερός με κάμερες πλασμένους)**»
3ο Γυμνάσιο Αχαρνών.
- «**Ανακύκλωση**»
2ο Γυμνάσιο Μελισσίων.
- «**Τα νερά του Αμαρουσίου**»
1ο Λύκειο Αμαρουσίου
- «**Εκδρομή στη λίμνη Κερκίνη (ένα όνειρο που πραγματοποιήθηκε)**»
3ο Λύκειο Αχαρνών.

Α' ΕΚΛΟΓΟΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ Π.Ε.Ε.Κ.Π.Ε.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Π.Ε.Ε.Κ.Π.Ε. σας προσκαλεί στην Α' Εκλογοαπολογιστική Συνέλευση της Ένωσης που θα πραγματοποιηθεί το Σάββατο 27 Ιανουαρίου 1996 και ώρα 11 π. μ. στη Βοιωτία, στο Συνεδριακό Κέντρο Ιεράς Μονής Μητροπόλεως Θηβών και Λεβαδείας (Ευαγγελίστρια Ζαγοράς Ν. Βοιωτίας), με θέματα ημερήσιας διάταξης τα παρακάτω:

Θέμα 1ο: Λογοδοσία Διοικητικού Συμβουλίου

- α. Απολογισμός του Δ. Σ.
- β. Οικονομικός απολογισμός 1993-95
- γ. Προϋπολογισμός 1996-98
- δ. Έγκριση πεπραγμένων

Θέμα 2ο: Λειτουργία της Ένωσης

- α. Ενημέρωση από τα Παραρτήματα της Π.Ε.Ε.Κ.Π.Ε.
- β. Προτάσεις μελών

Θέμα 3ο: Αρχαιρεσίες της Π.Ε.Ε.Κ.Π.Ε.

- α. Ορισμός Εφορευτικής Επιτροπής
- β. Εκλογές για Δ. Σ. και Ε. Ε. της Π.Ε.Ε.Κ.Π.Ε.

Θεσσαλονίκη 20 Νοεμβρίου 1995

Για το Δ.Σ. της Π.Ε.Ε.Κ.Π.Ε.

Η Πρόεδρος
Ελένη Τριαντάφυλλου

Η Γεν. Γραμματέας
Δέσποινα Σουβατζή

